scen & FILM
Teaterförbundets tidning
NR: 1-2016

Improvisation – det oförutsägbaras konst
Internet vidgar scenkonstens ramar
Smink och mask för mörkhyade

Det normkreativa arbetet prioriteras!

Trots att det redan är februari upplever jag fortfarande känslan av att stå inför ett nytt år. Efter alla helger fortsätter arbetet med kommande film- och scenkonstproduktioner. Vad kommer att bli årets teman på våra scener och på filmduken? Förra årets bästa filminsatser (enligt Guldbaggejuryn) har fått sina priser och många av Teaterförbundets medlemmar är välförtjänt glada! Göteborgs Filmfestival har också utsett sina bästa filmer och Teaterförbundet deltar som vanligt i kortfilmspriset ”Startsladden”. Intresset för kortfilm idag är väldigt stort och jag är stolt över att vara en del av ”1 km film” på Stockholms Filmfestival. Vi finns med för att uppmuntra insatser för medlemmar bakom kameran. I Göteborg på branschmässan GoKinema arrangerade vår filmavdelning tillsammans med vår normkreativa arbetsgrupp ett seminarium kallat ”Filmbranschen är genomtänkt och fördomsfri. NOT!” Ett viktigt och intressant samtal om hur sällan vi ser en karaktär på filmduken som faller utanför den rådande normen på filmduken. Vem får göra film, synas i bild och självklart hur anställer vi bakom kameran? Och: Hur förändrar vi rådande negativa strukturer? Här är samverkan mellan facket och våra producenter och filmkonsulenter oerhört viktigt för att vi ska komma vidare. Det normkreativa arbetet inom scen och film kommer för Teaterförbundets del vara en starkt prioriterad fråga även under 2016!

På GoKinama presenterades också ett mycket intressant kompetensutvecklingsprojekt för filmarbetare, från Storbritannien: Creative Skillset. Ett strategiskt kompetensorgan som finansieras av alla aktörer i filmbranschen för att förse filmindustrin med den kompetens som behövs nu och i framtiden. Detta finns för vår del all anledning att följa upp, agera för och återkomma till.

Just kompetensutvecklingsfrågor för våra medlemmar i alla våra olika yrken är också prioriterat under 2016. KROM-projektet (kompetensutveckling för rörlighet och omställning) genomför nu en förprojektering med stöd av EU-medel bygga vidare på de lyckade Kulturkraftsprojekten i Skåne och Stockholm samt på Kulturakademien Trappan i Västra Götaland.

På scenområdet har avtalsförhandlingar påbörjats för vårt institutionsteateravtal som går ut den sista mars i år. Det är vårt största avtal eftersom så många medlemmar berörs av det: Frilansare med olika längd på kontrakten såväl som de tillsvidareanställda. Det blir troligtvis tuffa förhandlingar där det gäller för Teaterförbundet att värna och utveckla våra arbetsvillkor, vår trygghet i olika anställningsformer, arbetsmiljö och inte minst höja ersättningen för vårt arbete.

Det är den svenska modellen med kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare som sätter villkoren. Så ska det fortsätta att vara! Röster talar idag om att lämna denna modell och lagstadga om minimilöner. Nej, det är vi i vår bransch som även fortsättningsvis ska hantera våra egna villkor. Inte lagen. Den svenska modellen ska leva vidare. Jag får ofta frågor om vad ett kollektivavtal egentligen innebär. Och det är viktigt att förmedla att det är vi som förhandlar om våra villkor, vi som arbetar i branschen. Det är kollektivavtalet som ger löneökningar och sätter miniminivåer för lön och andra sociala villkor.

Självklart diskuteras också den fackliga skandal inom fackförbundet Kommunal som inledde året och som visade på förlegade maktstrukturer och missbruk av medel. Jag får frågan om Teaterförbundet skulle klara en granskning. Vi för ett aktivt och kontinuerligt arbete inom förbundet för att säkra att inget missbruk ska kunna ske. Och det är jag stolt över!

Strax stundar Oscarsgalan och utdelningar av den åtråvärda statyetten. Jag är omåttligt stolt över våra medlemmar Eva von Bahr, Love Larson och Alicia Vikander som kan vinna en Oscar för sitt arbete inom mask/peruk och skådespeleri.

Det gäller att hålla sig vaken natten mot den 29 februari!

ANNA CARLSON, ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **DAVID LENNEMAN I EN DRUVA I SOLEN**
FOTO: **URBAN JORÉN**

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

scen & film – teaterförbundets tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus.** Chefredaktör: **Magdalena Boman.**
Layout: **Magdalena Boman.**
Grafisk form: **Mu ab**
Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl.**
Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Mireille Bergenström, Jörgen Bergmark, Eleonor Fahlén, Minna Krook, Karim Rashed, Mika Romanus, Martyna Lisowska Söderberg.**

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.
e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se
Besöksadress: Kaplansbacken 2A.
Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.
Annonser: **SB-Media AB,** Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.
e-post: alex@sb-media.se
Tryck: **DanagårdLitho,** Ödeshög 2016.
Repro: **Cicero Tryck och media.**
ISSN 2001-5518
Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

Innehåll nr 1-2016

4 MÅNADENS BILD
SAD/statistansvarig inom film: Madeleine Edling.

6 SVENSKT STÖD MOT SCENOGRAFI-SLAKT PÅ DE KONGELIGE
Svenska scenografer och kostymdesigners protesterar mot nedskärningar.

10 INTERVJU: KARIN ENBERG
Före detta chefen i Norrbotten avgick i protest mot otillräckliga anslag.

12 DIGITAL DRAMATIK SKAPAR FRIHET
Internet ökar friheten och demokratin för scenkonsten.

16 MÖT MIKA ROMANUS
Teaterförbundets nya direktör.

18 KUNSKAPEN OM SMINK OCH MASK FÖR MÖRKHYADE ÖKAR
Historisk rollsättning i "En druva i solen" väcker frågor om mask och ljus.

24 IMPROVISATION – DET OFÖRUTSÄGBARAS KONST
Scen & film möter Erik Broström.

29 KRÖNIKA: JOHANNA LAZCANO
Barnen är belöningen för turnélivets vedermödor.

30 I GRÄNSLANDET MELLAN SCENOGRAFI OCH KOREOGRAFI
Marika Feinsilber om hur dans frigör det sceniska rummet.

Nästa nummer kommer den 23 mars
Presstopp den 3 mars

10 Karin Enberg. Foto: Michael Melansen

12 Tobbe och Morran (Robert Gustafsson och Johan Rheborg)
Foto: SVT

18 David Lenneman i rollen som Walter Lee. Foto: Urban Jörén.
Ur föreställningen "En druva i solen", Riksteatern.

30 Ur föreställningen "De oskyldiga" på Dramaten.
Foto: Roger Stenberg.

Madeleines dröm blev verklig

Namn: Madeleine Edling.
Ålder: 25 år.
Yrke: SAD/statistansvarig.
Aktuell i: Statistansvarigassistent i Ulf Malmros senaste långfilm "Flykten till framtiden" och på senaste Volvo-reklamfilmen "Made by people".
Kulturupplevelse som inspirerat: Föreställningen "Snödrottningen" som Svenska Balettskolan (årskurs 4-9) i Göteborg satte upp på Lorensbergsteatern våren 2015. Jag blev mycket inspirerad av dessa talangfulla ungdomar som förmedlade historien så kraftfullt genom sin fantastiska dans.

SVTs serie om Molanders har en speciell plats i Madeleine Edlings hjärta – liksom Alingsås där serien utspelar sig.

– Jag har alltid älskat Alingsås. Vår familj flyttade dit när jag började på det estetiska programmet med inriktning Teater. Då började jag drömma om att bli filmarbetare, och efter utbildningen fick jag praktik på Molanders! Att familjen Molander också flyttar till Alingsås, gjorde det extra roligt, säger Madeleine.

Det var i Alingsås som Madeleines drömmar blev verklighet.

– Bilden är så fin. Den skildrar det där sista ögonblicket när det gäller. Med ljud, ljus, klappa och statister, då allt ska klaffa, när hela teamet är på spänn, då allas intressen är riktade mot samma mål, att skapa det alla är där för att göra. Jag kommer ihåg varje sekund av Molander-inspelningen!

Scenen, som är fångad på bilden, beskriver när familjemedlemmarna i Molanders och Alingsås Musiksällskap ska spela inför publik i stadens kulturhus. Madeleine assisterade ordinarie SAD och denna dag var ett 50-tal statister med i tagningen.

– Musiksällskapet var orkestern från Oscar Fredriks kyrka. I efterhand släpptes en dubbel-cd med musiken från serien.

Molander-serien öppnade Madeleines dörr till filmbranschen och till det yrke hon nu har, ett jobb hon älskar.

MAGDALENA BOMAN

med Molanders

Bo Håkansson/TT

Christian Als

Svenskt stöd för anställda vid De Kongelige

Det Kongelige Teater i Köpenhamn har beslutat att lägga ned sina scenografiska verkstäder. Detta till följd av att drygt 60 miljoner kronor ska sparas under en fyraårsperiod. Det har fått Teaterförbundets scenografer och kostymdesigners att skriva ett stödupprop.

Så sent som 2005 fick Det Kongeliges verkstäder nya, fina lokaler på 11 500 kvadratmeter. Detta i samband med att operan och teatern slogs ihop i Köpenhamn. Här huserar i dag 32 anställda hantverkare samt elever och administratörer. Men inte länge till. Den 1 augusti 2016 har teaterns styrelse beslutat att stänga porten på Refshaleøen för gott.

Anledningen till det ekonomiska teaterhaveriet är att de 150 miljoner kronor per år som teatern tidigare fick av staten för att även driva operan har undergrävts av 00-talets finanskris. Men också skenande kostnader för de nya verkstäderna har bidragit. I dag är budgeten sämre än innan operauppdraget tillkom.

– Jag kan inte nog beskriva min ilska. Det är helt enkelt ett dumt beslut som bara kan bli dyrare, kommenterar Piet Voulhøj – anställd på verkstan sedan åtta år – i danska Politiken (2/1 2016).

Utvecklingen på andra sidan sundet fick Mathias Clason, scenograf och kostymör, att initiera ett stödupprop som Sveriges scenografer och kostymdesigner i Teaterförbundet gick ut med i december 2015.

En av hans farhågor är att Sverige kan inspireras av scenografislakten på Det Kongelige.

– Om vi ser att det går att göra sig av med 40 personer där, så tänker kanske många att de också går att göra här.

Att det skulle bli billigare att istället arbeta med frilansare tror Mathias Clason inte på. Snarare att det från teaterns sida handlar om att slippa all administration. Han undrar varför Det Kongelige inte satsar än mer på det som redan visar sig ha varit lukrativt: att skapa beställningsscenografier för film och andra operaproduktioner snarare än att göra sig av med ett ovärderligt hantverkskunnande.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Fråga i förra numret:
Har någon film fått dig att besöka ett särskilt ställe?

Ja 77 %

Nej 23 %

Hur gör du?
Har du marknadsfört dig via sociala medier?
*Svara **Ja** eller **Nej** på:*
www.teaterforbundet.se

BAROMETERN

Har du marknadsfört dig i sociala medier?

"Ja, jag gör mina trevare och har en egen Youtubekanal"

Lily Bigestans, skådespelare:

– Ja, jag har använt sociala medier för att informera om var och när jag spelar föreställningar. Jag har skrivit och lagt ut filmsnuttar på Facebook. Några scenkaraktärer får fortsatt liv i youtube-kanalen "Jonte & Benke". Jag och min samarbetspartner, Cajsa Höglund, som båda runt 60, leker att vi är män i samma ålder som driver en firma "Hedersdata". En annan av mina scenkaraktärer "Rosen från Moskva" har en egen Facebooksida, men behöver uppdateras oftare. Jag gör mina trevare på sociala medier, men det kräver tid och kunskap, så fort du gör en filmsnutt hamnar du överväganden om klipp och repetitioner, det är ju ett eget konstnärligt media, det hämmar mig ibland.

"Ja, och jag har fått en del respons på det"

Andreas Gyllander, musikalartist:

– Ja, men jag är inte längre speciellt aktiv. På Facebook startade jag en artistsida när jag under en period fick vänförfrågningar från människor jag inte kände. Då twittrade jag även en del, faktiskt om Teaterförbundet. Jag har även en Youtubekanal där jag lagt upp några covers. Det började med att jag lade upp en sång, en hyllning, riktad till mina kollegor efter att jag under en föreställning brutit ett finger. Jag sjunger a capella och har gjort alla stämmorna i en multicam-video. Men jag har inte på allvar försökt lansera mig via sociala medier.

"Ja, jag lanserar mitt företag genom Youtube och Soundcloud"

Andreas Skön, showdansare:

– Ja, jag har lagt upp showreels på Facebook, Twitter och Goggle+. Det sista är ett bra verktyg för då hamnar hemsidan högt upp i rankingen i Googles sökkriterier. Jag har en egen Youtubekanal och lanserar mitt företag, där jag säljer shower med dansare, artister, trubadurer, trollkarlar till företag och privatpersoner. Det gör jag både via Soundcloud och Youtube.

Första avtalet klart för ljudboksinläsare

Teaterförbundet har tecknat ett avtal med ljudboksföretaget Storyside som reglerar minimiersättningar till skådespelare. Under våren ska Teaterförbundet förhandla med andra ljudboksföretag för att göra liknande överenskommelser.

Moa Alfvén, jurist vid Rättighetsbolaget inom Teaterförbundet, berättar att det kommer många samtal till Teaterförbundets rådgivning från skådespelare som undrar över arvodet när de arbetar extra med ljudböcker. Förbundet har sett en utveckling där arvodena har gått ned och hoppas nu att det nya avtalet sätter stopp för detta. För första gången finns det riktlinjer att hänvisa till och det är mycket positivt.

– Vi är glada över att nu finns ett branschavtal som sätter ett golv, det vill säga ett minimiarvode, för kommersiell ljudboksinläsning, säger Moa Alfvén.

I det nya avtalet med Storyside finns olika ersättningsnivåer, beroende på hur svår boken är att läsa in. Det allra lägsta arvodet för färdiginläst ljudbokstimme får inte understiga 1 000 kronor. För skönlitteratur med okomplicerad text, exempelvis barnböcker, som inte innehåller andra språk än svenska ligger minimiarvodet på 2 000 kronor per timme.

Böcker som kräver fackkunskaper och innehåller främmande språk samt vetenskapliga termer ska ersättas med ett timarvode på lägst 3 000 kronor. Dessutom tillkommer moms på alla arvoden.

I timersättningen ingår förutom inspelning och förberedelsetid för inläsaren.

– Det är viktigt att klargöra att arvodena i avtalet fastslår ett lägsta belopp. Däremot finns det inget övre tak, ersättningen kan i princip bli hur hög som helst. Det är en förhandlingsfråga mellan inläsaren och ljudboksföretaget. De skådespelare som brukar få en högre ersättning ska inte sänka sina arvoden vilket vi också fastställt i avtalet, förklarar Moa Alfvén.

Däremot ingår inte royalty automatiskt i avtalet utan det är upp till ljudboksinläsarna att själva förhandla om.

Storyside AB, som Teaterförbundet tecknat detta första avtal med, är ett av de ledande förlagen på ljudboksmarknaden. Det ägs av Storytel, den snabbaste växande ljudbokstjänsten i Sverige. Avtalet gäller till och med sista december 2017.

– Teaterförbundet kommer nu att inleda förhandlingar med andra förlag för att få till stånd liknande avtal om ljudboksinläsning, säger Moa Alfvén.

GERTRUD DAHLBERG

Diskussioner om nytt riksavtal igång

Förhandlingar för ett nytt institutionsteateravtal inleds nu. Utöver löner vill Teaterförbundet diskutera arbetstid och yrkestitel.

Institutionsteatrarnas drygt treåriga avtal går ut den 31 mars.

Parterna har nu lämnat över sina yrkanden och utsett förhandlingsdelegationer. Ett första förhandlingstillfälle är utsatt till den 17 februari. Teaterförbundets förhandlingar leds av Julia Reinhard och Madeleine Wagemyr.

Löneökningar är naturligtvis en prioriterad fråga och förbundet kommer som tidigare att ställa krav på samma löneökningar som övriga arbetsmarknaden.

Men först måste industriförbundens löneavtal bli klart och visa var det så kallade märket för övriga arbetsmarknaden hamnar. Industrifackens krav ligger på 2,8 procent och det talas om ett ettårigt avtal.

Ett annat yrkande från Teaterförbundet till motparten Svensk Scenkonst är arbetstidsförkortning.

– Den som jobbar en tredjedel av sin tid på obekväm arbetstid menar vi ska få arbetstidsförkortning. Det är slitigt att jobba på obekväm arbetstid för till exempel familjelivet. Utifrån ett arbetsmiljöperspektiv måste institutionernas behov balanseras mot den enskildes behov, säger Julia Reinhard.

Ett annat yrkande är att yrkestiteln designer förs in i avtalet och att det framöver ska heta ljus-, ljud-, mask-, video- och kostymdesigner.

Det är vad yrkesgrupperna själva vill.

– Motpartens yrkanden är än så länge lite mer övergripande. Som exempelvis att de vill ha bransch- och verksamhetsanpassade och tydliga kollektivavtal. Och de vill se över anställningsformer för konstnärlig personal, berättar Julia Reinhard.

I likhet med Teaterförbundet vill de också diskutera arbetstider. Men vad de närmare vill diskutera framgår inte.

– Detaljerade yrkanden får vi när vi ses i mitten av februari, säger Julia Reinhard.

Teaterförbundets delegation leds av förbundets ordförande Anna Carlson och i den ingår representanter för en rad yrkesgrupper, som oavsett profession, anställningsform och arbetsplats representerar alla medlemmar.

GERT LUNDSTEDT

Fokus på mångfald på Göteborgs filmfestival

Svensk filmproduktion brister generellt när det gäller mångfald, genus och normkritiskt tänkande. Både framför och bakom duken är det normativt alltför vitt.

Under Göteborgs filmfestival arrangerade Teaterförbundet ett normkritiskt seminarium.

Hur ofta ser du en karaktär med annorlunda ursprung på den vita duken? Och när ser du en karaktär utanför normen, speciellt i en betydande roll?

– Vi vill ha mer fokus på den etniska mångfalden inom svensk film, säger Måns Clausen från den normkreativa arbetsgruppen som ordnade det normkreativa seminariet tillsammans med Sveriges filmregissörer och filmavdelningen.

Gorki Glaser-Müller, filmregissör, Astrid Assefa, skådespelare, regissör och före detta teaterchef, Josette Bushell-Mingo, skådespelare och regissör, ordförande för Cinemafrica samt Elisabet Gustavsson, regissör och Yaba Holst, nytillträdd långfilmskonsulent på Svenska Filminstitutet deltog i panelsamtalet som leddes av moderatorn och journalisten Anna-Lena Lodenius.

– Jag hoppas diskussionen ger ringar på vattnet, att publiken tar till sig tankarna, kanske tänker en runda till inför en casting av en film eller om någon ska anställa personal inför en ny produktion. Att frön sås till nya tankar. Förändringar sker ju vanligtvis underifrån, men undervisningsväsendet har också ett ansvar och bör ligga i framkant i dessa frågor, menar Måns Clausen.

MAGDALENA BOMAN

HALLÅ DÄR...

Kreativa krockar att vänta i Gävle

Hallå där Kajsa Isakson, hur känns det att dela det konstnärliga ledarskapet på Folkteatern i Gävleborg tillsammans med Erik Uddenberg och Mattias Brunn?

– Det blir bara roligare för varje dag och det känns också otroligt peppande att idén om delat ledarskap kom från personalen i huset. Att tredelat ledarskap ger utrymme för fler tankar som krockar och synkar. Vi är som satelliter med olika kontaktnät och ingångar som alla kan tillföra något och tillsammans göra fantastisk konst. Vi kommer både att förvalta och ta vidare den modiga och nyskapande inriktning som finns på Folkteatern i Gävle. Det kommer att hända mycket, det blir extra allt.

Vad hoppas du att ni ska åstadkomma?

– Ett kontrollerat kaos och en forskande teater. Det handlar mycket om att lyssna och att undersöka. På så sätt är vi lika, delar samma synsätt och är ombytliga, men har också olika inriktningar och processer. Även om vi kommer från olika håll så korsar vi varandra. Jag regisserar, skriver, koreograferar och håller på med ljuddesign samt demokratifrågor. Mattias Brunn är regissör och skådespelare. Han fokuserar på frågor som maktstrukturer, identitet och sexualitet. Erik skriver dramatik och är dramaturg. Han har tidigare varit knuten till Unga Klara där han stått bakom en stor del av produktionen. Just nu lär vi känna Gävleborg.

Vad har ni för konkreta planer för teatern just nu?

– Under 2016 kommer vi att jobba med temat ”verkligheter” och presentera ett helt nyskrivet material om normer, om kamp, lust, längtan, utopier och drömmar. Det blir ett år av reflekterande över var vi kommer från, vilka vi är och vart vi är på väg. Vi kommer att ha cafésamtal, poddar och gästande konstnärer. Själv repeterar jag just nu pjäsen ”Framtiden i mig” skriven av Erik Uddenberg. Den bygger på intervjuer av 50 personer i Gävleborg om vilka de är och vad de tror om framtiden. Den ska sedan turnera runt i länet och även spelas på teatern i Gävle.

Kommer ni att ha andra uppdrag vid sidan av det konstnärliga ledarskapet i Gävle?

– Ja, just nu jobbar exempelvis Mattias Brunn på Riksteatern. Men även om vi kan ha andra engagemang kommer vi aldrig att vara helt frånvarande från Gävle.

Vad hoppas du på att ni ska kunna uppnå under det fem år långa uppdraget?

– Att vi gör teater som är kopplad till vår tid och kanske också genomföra långa, fleråriga forskningsprojekt. Jag vill korsa teater med musik, dans, performance och ljudkonst så att det krockar och bubblar. Om inte publiken hittar till oss, får vi hitta till publiken.

GERTRUD DAHLBERG

Speeddating har gett nya föreställningar

Nya idéer, kontakter och åtminstone 15 föreställningar som aldrig annars skulle blivit av. Det är resultatet av speeddating – blixtsnabba möten mellan regissörer, dramatiker, teaterchefer och producenter.

Kristian Pohl

Regissören Edward Buffalo Bromberg har ordnat över 140 speeddejtings.

Hur ska regissörer och dramatiker få en ärlig chans att presentera sina projekt för upptagna och stressade teaterchefer?

Det klurade regissören Edward Buffalo Bromberg på innan han kläckte idén till speeddating för nio år sedan.

Nu, efter att ha arrangerat omkring 140 dejter på fyra Teaterbiennaler och två Bibu kan han konstatera:

– Det är alltid superpositiv stämning. En vanlig respons från regissörer och dramatiker är att de känner sig sedda och lyssnade på. De är annars inte vana att få något svar på sina pitchar, eftersom teatercheferna är överhopade med uppsättningsidéer. Och representanterna för teaterledningarna får chans att knyta nya kontakter.

– Speeddatingen har genererat många teaterprojekt som annars aldrig skulle ha blivit av. Jag vet om kanske 15–16 produktioner både på fria grupper och på scenkonstinstitutioner, men sannolikt rör det sig om ännu fler projekt. Under ett arrangemang kan mötena uppskattningsvis leda till att tre eller fyra får jobb, säger han.

Edward Buffalo Bromberg anordnar det professionella forumet speeddating tillsammans med sin kollega Niklas Hellberg i samarbete med Svenska Regissörföreningen och Centrum för Dramatik.

Det är en trixig och tidsödande logistik att under 90 minuter para ihop 40 regissörer och dramatiker med cirka 15 scenkonstproducenter under sju minuter långa möten. Varje uppdragssökande hinner oftast träffa fyra producenter. Regissörerna och dramatiker rangordnar vilka de helst vill träffa av de representerade teatrarna.

Trots att speeddating varit populärt, har arrangörerna för Bibu hittills inte visat intresse för speeddating under årets kommande biennal. Däremot finns det intresse från teaterhåll i både Danmark och Estland att kopiera konceptet.

Idésprutan Edward Buffalo Bromberg har dessutom ett par andra uppslag som ska underlätta livet för jobbsökande.

– Jätteduktiga pedagoger från London Academy of Music and Dramatic Arts (LAMDA) är på väg hit för att lära regissörer att hålla auditions. Vid separata tillfällen ska skådespelare också få möjlighet att lära sig konsten, förklarar han. Det handlar om att öppna upp, visa varandra respekt – något som är bra för hela branschen.

En annan idé är att publicera en handbok där varje teater kan beskriva sin verksamhet samt hur och när de vill ta emot förslag på manus och uppsättningsidéer, något som i USA kallas ”submission guidelines”.

– Tanken är att det ska bli tydligt om hela pjäser eller synopsis ska skickas, hur lång tid det tar innan svaret kommer, vem förslaget ska skickas till och under vilken tidsperiod en teater vill eller inte vill ta emot uppsättningsförslag. Teatrarna sparar tid och kan arbeta effektivare, och andra i branschen ska veta vad som gäller, säger Edward Buffalo Bromberg.

GERTRUD DAHLBERG

Karin Enberg sa upp sig i protest mot låga anslag

Under sina sju år som chef för Norrbottensteatern hann Karin Enberg bland annat öka antalet fast anställda och dra igång Ung scen Norr. Vid årsskiftet avgick hon i anslagsprotest, men blir kvar ett tag till för att bland annat undersöka hur teatern kan omstruktureras.

Likt en fågelholk ligger lägenheten på första parkett ovanför Saltsjöinloppet i Stockholm. Utsikten är hänförande. Men de senaste åtta åren har Karin Enberg inte haft så mycket tid att njuta av den. Istället har Luleå varit hennes bas och därmed har hon och maken, nyhetsankaret Bengt Magnusson, varit särbo.

Men i somras tog flygpendlandet tvärt slut när hon som en kulturpolitisk markering sa upp sig, två år tidigare än beräknat. Detta efter att Luleås kommunalråd hade gett teatern ett muntligt ekonomiskt löfte som sedan inte uppfylldes.

När hon opponerade sig fick hon höra att hon var ”obalanserad” och ”otacksam”. Att teatern trots allt fått 500 000 kronor mer i budget. Hon förklarar att det inte handlar om sänkta medel utan inte tillräckligt höjda, vilket bland annat äventyrar barnteateruppdraget. Men allt detta tyckte hon sig nu redan ha sagt så många gånger.

– Jag börjar låta som en papegoja! Då är det bättre att det kommer in någon ny!

På Norrbottensteatern hamnade hon som teaterchef 2008. När hon började fanns det fyra fast anställda på teatern av totalt 13 tjänster. I dag är åtta skådespelare och en musiker tillsvidareanställda. Men att detta skulle vara dyrare än att ha frilansare dementerar Karin Enberg med bestämdhet.

– Tvärtom, när man bor i periferin så kostar det enormt mycket att ha människor korttidsanställda, inberäknat resor och boende.

Som teaterchef hamnade hon också i en av de mest omvälvande, kulturpolitiska händelserna sedan 1974, Kultursamverkansmodellen där Norrbotten var ett av de första länen att agera försökskaniner. Från att först ha varit positivt inställd blev Karin Enberg alltmer besviken.

– Första året fick vi 0,6 procent i uppräkning av staten, medan uppräkningarna av lönekostnaderna låg på 2,5 – 3 procent.

Här var kommunens och landstingets anslag bättre, men inte heller de i paritet med de accelererande kostnadsökningarna.

2015 låg statens uppräkning på minus 0,26 procent, samtidigt som Karin Enberg anser att än mer ansvar har lagts lokalt. Därtill spökar ett gammalt budgethål samt ett grundunderskott på 1,8 miljoner kronor som försvann i turnébidrag på 90-talet. Sistnämnda finner hon än mer märkligt.

– Norrbotten har 250 000 invånare som bor på en fjärdedel av Sveriges yta. Då måste staten se det och tänka att de behöver mer pengar för att turnera, inte mindre.

Men hon blir kvar ett tag till på teatern.

– Jag har fått ett nytt uppdrag av min styrelse: Att se över organisationen och se hur det kan bli mer fria pengar och mindre fasta kostnader.

Är det då inte risk för att du tvingas göra sorti som ”The bad guy”?

– Jo, men det har jag inget emot för jag tycker att jag ändå vet hur man i så fall kan göra det. Sedan är det förstås styrelsen som måste våga fatta beslut.

Blir det några personalförändringar?

– Ja, men det kommer främst att ske genom att ett antal anställda ändå ska gå i pension.

Vad ser du annars som det allra viktigaste att förnya?

– Vi lever kvar i en organisation som delvis är förlegad. Jag tror att vi måste verksamhetsanpassa oss mer. Det betyder att vissa tjänster inte längre är tillräckligt till verksamhetens gagn, medan andra tjänster som vi inte har borde finnas.

Den 30 april ska Karin Enberg lägga fram sitt skriftliga förslag. Sedan blir hon pensionär. Men inte riktigt. Dels har hon alltid drömt om att bli volontär, dels är planen är att regissera en gång per år.

– Om de vill ha mig. Det är inte alla som vill jobba med en före detta chef!

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Läst: Historia och teatervetenskap vid Stockholms universitet, regilinjen på DI, Dramatiska Institutet (nuvarande StDh) där hon kom in som så kallad komplementselev.

Första teaterjobbet: I debutrollen som Rut på Teater 9 i ”Haifa brinner” av Staffan Beckman 1975. Här jobbade hon också bland annat som scenarbetare och producent i tio år.

Regidebut: Med examensuppsättningen ”Höga visan” av Isa Schöier på Borås stadsteater 1996. Har därefter jobbat i bland annat Malmö, Växjö, Uppsala och Sundsvall.

Fackligt arbete för Teaterförbundet (i urval): Invald i frilansavdelningens styrelse 1987, bidrog till att förbundet (som då var starkt mansdominerat) utsåg ett kvinno- och jämställdhetsutskott där hon också blev ordförande 1988, och skrev det uppmärksammade kartläggningen ”Fan ska vara skådespelerska 45+” baserad på handräknade uppgifter i Entrés teaterårsbok.

Är enligt sig själv: Rak, tydlig och en handlingsmänniska som är bra på att entusiasmera andra!

Michael Melansen

Ökad frihet för scenkonst i sociala medier

Genom sociala medier skapas arenor för etablerade skådespelare att testa nya grepp och vidga yrkets ramar. Scen och film spanar in i framtiden tillsammans med dem som har testat.

Lisa Lexfors och Elina du Rietz driver Youtubekanalen Gubbar.

– **Journalisterna** som bevakade Husbykravallerna betedde sig som om de kommit till Israel-Palestinakonflikten, det ville jag kommentera.

Det säger skådespelerskan Evin Ahmad som sommaren 2013 gjorde konstprojektet Betongsafari där hon genom korta klipp på appen Vine spelade en journalist på besök i svenska förorter.

Enligt Evin ger internet en större tillåtenhet att testa och leka fram ett resultat utan planerad slutprodukt.

Hon får medhåll av Elina du Rietz och Lisa Lexfors som har skapat Youtubekanalen Gubbar där de varannan torsdag lägger upp en ny sketch med en kvinna som spelat in en kontaktannons.

– Det är en sådan lång process att få igenom ett humorprogram på tv så nu kände vi att nu skapar vi det här labbet och gör allt själva där vi kan leka och labba gemensamt, säger Gubbars Lisa Lexfors.

Gubbar är tänkt som ett sidoprojekt men där de kan låna olika figurer från saker de gjort tidigare och ta de gubbar de testat på Youtube och använda i andra produktioner de jobbar med.

Evin är född 1990 och tillhör den första generationen som är uppvuxen med internet. För henne är nätet en naturlig marknadsföringskanal som leder till en ny form av frihet. Det hela började med att hon visade upp klipp för sina vänner och blev sporrad att lägga upp dem för allmänheten, och klippen fick stor spridning i sociala medier. Att inte vara beroende av etablerade kanaler för att nå ut innebär en frihet, det är också ett mer demo-

Niklas Johansson/SVT

Tiffany Kronlöf och Bianca Kronlöf i programmet Full Patte, SVT flow.

kratiskt sätt att nå ut och marknadsföra sig. Evins teori är att ju mer du gör och syns, desto bättre.

– Jag är ju inte längre bunden av att alla regissörer i Sverige ska komma och se vad jag gör, utan internet skapar ett nytt system och ställer frågan om vad en skådespelare är. Jag blir inte lika bunden av producenter och castare utan kan nå ut på andra sätt och får själv ta ansvar för situationen.

Lisa Lexfors berättar att de i vissa lägen till och med har skickat med länken till en sketch från Gubbar tillsammans med sin showreel till olika castare. För henne och Lisa är inte Gubbar ett sätt att tjäna pengar. De vill testa sådant de inte tillåts testa i Ttv-sammanhang eller sådant som tidigare bara nådde en testpublik, vilket innebär ett nytt förhållningssätt till publiken.

– När man blir upplockad så är det många fler som vill vara med och bestämma, men med det här Youtube-genomslaget i ryggen kan man kanske också ställa högre krav och säga att nu får inte ni bestämma längre. Har man en publik redan så måste de stora bolagen lita på det, och du behöver inte vara lika tacksam när de ringer, säger Elina du Rietz.

De nya verktygen för skådespelare och möjligheten att nå direkt ut till publiken är också något de större institutionerna behöver förhålla sig till när de letar efter nytt material. Mats Grimberg är genreansvarig för humor och projektledare på SVT Nöje med ansvar för det material som SVT publicerar på webben samt på plattformar så som Youtube, Twitter, Facebook och Instagram.

En av de många karaktärerna i Youtube-serien Gubbar.

Veronika, Mona Pettersson och mediatjejen Maggi Worf är några av personerna som finns med i Youtube-serien Gubbar – ett dejtingevent där svårsålda singlar hoppas på kärleken. I höst tar Elina du Rietz och Lisa Lexfors med sig dem på turné i föreställningen"Osvajpade diamanter", i regi av Figge Norling.

Han beskriver sin verksamhet som ett växthus.

– Vi hjälper talanger och komiker med vår kunskap, guidar dem och hjälper dem att förfina. Vi har en viktig funktion som oberoende och icke-reklamfinansierad plats där man inte behöver ta hänsyn till var pengarna kommer ifrån.

SVT ska ju vara attraktiva för de som ”bara hänger på Youtube” och behålla den kvalitetsstämpel som SVT innebär. Det är en utmaning för Mats. Framför allt har metoden för att hitta nya talanger ändrats. När Mats jobbade på P3 under 90-talet letade de efter talanger på ståupp-klubbar, studentspex och olika teaterföreställningar. Nu letar de mer aktivt på internet efter folk som sticker ut och gör saker de kan plocka upp.

– En föreställning sker ju live medan Youtube-klipp är ett typiskt enpersons-medium som gör att vi får tänka på delvis nya sätt. Det finns mycket material att sålla bland för att hitta vad vi vill arbeta med. Vi springer inte på det som har mest klickar eller ”likes ”utan tittar på talanger som kan bli väldigt bra.

Mats berättar att när de började med SVT Humor och gjorde serier specifikt för SVT Play ville först inte etablerade skådespelare producera material som var exklusivt för webben. Detta har ändrats nu när webbexklusiva serier har en större genomslagskraft än för 3-4 år sedan och internet är första medium för allt fler publikgrupper. Mats ser en tendens där fler och fler etablerade skådespelare och komiker ser webben som en friare yta där man kan testa mer och vara mer nyskapande och tänja gränserna för vad skådespeleri innebär och där olika medier och genrer blandas med varandra och ger nyskapande resultat.

– Det påverkar distributionen på så sätt att vi kan gå mer specifika grupper till mötes, med innehåll som inte måste in till en tv-slot och passa den breda massan utan vi kan jobba med små målgrupper och sådana som vi inte når ut till annars.

Ett annat medium som jobbar med att anpassa sig till tekniken är Sveriges Radios radioteater. Malin Axelsson har arbetat som konstnärlig ledare i ungefär ett år och har nyligen anställt en digital dramaturg vars uppgift är att se över hur radioteatern ska berätta sina berättelser digitalt, på nya plattformar.

– Vi har allt i våra mobiler idag, då är det viktigt att vi är experter på hur vi ska berätta med ljud genom de plattformar som folk använder. Vi inspireras till exempel av podcastkulturen och

Tobbe (Robert Gustafsson) och Morran (Johan Rheborg) i Morran och Tobias. Foto: SVT.

vill berätta radiodrama på ett nytt sätt, säger Malin Axelsson.

Hon framhåller att den moderna tekniken ger många fler en möjlighet att nå ut, men att det stora antalet kanaler också ställer krav på kvalitet för att ta sig genom bruset, något som Elina du Rietz förklarar kräver mycket arbete.

– Det är så mycket jobb bakom det här. Vi hinner knappt med att släppa en film varannan vecka för att vi gör så sjukt mycket annat, berättar Elina du Rietz.

Mats Grimberg ser en trend som är på tillväxt: Fler upphovsmän går ihop vilket gör att vi kommer att få se fler kollektiv som Killinggänget, Klungan och så vidare men som till exempel producerar innehåll specifikt för Youtube, med egna produktioner i serieformat som inte görs för den traditionella tv-formen. I USA märks nu en tendens när skådespelare går ihop och producerar hela dramaserier för Youtube och helt bortser från tv som distributionskanal, en framtid som Mats Grimberg tror kan bli verklighet även i Sverige och som inspirerar svenskar till att våga producera eget.

– Det är tufft att vara egen med sin kanal under lång tid, det är en faktor som gör att fler kommer att gå ihop. Fler kommer vilja gå tillsammans för att jobba ihop och öka sin kreativitet utifrån en gemensam idé. Ju fler man är desto bättre blir det och det kommer att bli snyggare.

I och med möjligheten att testa och leka fram resultatet finns också möjligheten att jobba tvärmedialt, ett sådant exempel är systrarna Bianca och Tiffany Kronlöf vars show ”Slå pattarna i taket” nu går på turné med Riksteatern, men som började med filmer på Youtube och en serie på SVT play. Även Gubbar kommer i vår att ta ett steg utanför internet och blir en show på Brunnsgatan 4, Osvajpade diamanter i regi av Figge Norling. Scenföreställningen bygger på en show som Elina och Lisa gjorde till Lund Comedy Festivals tryout, det här är en tendens som Mats Grimberg tror kommer att öka.

– Jag tror att vi får se att folk gör sina serier i kombination med att de är ute och turnerar på vägarna. Folk lär använda flera olika medium och kommer att behöva vara där publiken är eftersom kontakten med publiken ökar, det är en utveckling som är i sin linda.

EMIL ÅKERÖ

Tidigare agent och inspicient blir ny direktör för Teaterförbundet

Namn: Mika Romanus.
Bor: I Stockholm.
Familj: Man och två söner, tre bonusdöttrar och ett bonusbarnbarn.
Utbildning: I USA NY – Hunter college, Kulturvetarlinjen i Stockholm.
Befattningar i urval: Biträdande sekreterare i Kulturutredningen 1994-1995. Kulturrådet: Handläggare 2004-2005. Samordnare för bidrag till fria grupper 2006. Enhetschef från 2007, ställföreträdande generaldirektör från mars 2015.

Teaterförbundet har fått en ny förbundsdirektör.
– Jag känner mig mycket välkommen. Det ska bli så roligt att få jobba för en medlemsburen organisation, säger Mika Romanus som tillträdde den första januari i år.

Mika Romanus kommer närmast från Kulturrådet där hon arbetat sedan 2004. Först som handläggare, senare som enhetschef och ställföreträdande generaldirektör. Mika må vara okänd för den stora massan, men inom kulturpolitiken är hon välkänd. Få vet däremot att hon tidigt åkte till USA, där hon så småningom kom att arbeta som inspicient och producent för en liten Off-Broadway barnteatergrupp för nyskriven dramatik. Senare fick hon även anställning hos en excentrisk Broadwayagent – den cigarr-rökande Lester Lewis – i ett kyffigt och mörkt litet kontor.

– Allt var mycket gammeldags. Lester hade en fru, Juliet, som var den som bestämde. En av mina uppgifter var att ringa upp olika casting directors i New York för Lesters räkning. Jag satt och lyssnade till hans samtal via en annan telefon och antecknade medan han drog vitsar. Han drack martinis till lunch och rullade sedan hem fram emot eftermiddagen. Juliet stannade kvar och gjorde affärer med Hollywood. Lester dog sedan och jag blev kvar som agent några år innan jag återvände till Sverige, säger hon med ett leende.

Väl tillbaka i Sverige gick Mika på Kulturvetarlinjen och la fokus på kulturpolitiskt strategiskt arbete både nationellt och internationellt. 1993 gjorde hon en utredning om internationellt kulturutbyte, därefter var hon delaktig i arbetet med att utvärdera 1974 års kulturpolitik. Hon arbetade hands on med programläggningen av Stockholms kulturhuvudstadsår 1998. Men Mika har också varit drivande i Kulturrådets arbete med att lägga fram ett handlingsprogram för den professionella dansen

– Det har varit fint att få jobba på uppdrag av demokratin, men i politiskt styrda organisationer är man ju först och främst en verkställare. Visserligen är det fullt möjligt att arbeta pådrivande också i sitt verkställande, men i en medlemsorganisation ska man ju påverka politiken i en viss riktning, och det ska bli mycket roligt att få göra det, säger Mika.

Nu blir det fokus på utövarna.

– Regeringen satsar på ökad delaktighet i demokratin och regeringen hävdar att det är viktigt att ta del av kultur. Det är jättebra, men det måste ju också vara så att de som jobbar med kultur har möjlighet att leva på sin lön och med hyfsade arbetsvillkor, annars riskerar vi ju att människor lämnar kulturen och det förlorar samhället på i slutänden.

Magdalena Boman

Tycker du några frågor är viktigare än andra?

Den professionella kulturen måste få mer resurser så att den inte utarmas. Men samhällsfrågor, som ökad jämställdhet och mångfald, är också aktuella inom scen- och filmområdet. Där har Teaterförbundet stort engagemang och många idéer.

Vad tror du blir den tuffaste utmaningen i din nya roll som förbundsdirektör?

– Jag har ju precis börjat, men en viktig fråga är att medlemmarna känner att förbundet gör skillnad, att det är viktigt och väsentligt att vara med i förbundet. En central fråga är förstås också att få fler medlemmar. Det ställer krav på att förbundet är relevant i sin samtid. Viktigast är nog att se till att vi har ett starkt förbund, som ger stöd till de enskilda medlemmarna och som är en stark part i relation till arbetsgivarna och att det inte minst är en stark röst i kulturpolitiken. Jag känner mig entusiastisk inför uppdraget, det händer mycket inom förbundet. Det finns en hög ambitionsnivå och ett starkt driv. Det ska bli väldigt roligt.

MAGDALENA BOMAN

Sagt om Mika:

Benny Marcel, direktör för Nordiska Kulturfonden, före detta kollega på Kulturrådet:
"Mika är professionell uti fingerspetsarna, en superskarp person. Hon har en fot ute i det kulturpolitiska fältet, en annan i kulturpolitiskt utredningsarbete. Hon är en fena på att skapa bra dialog och är lösningsorienterad. En helgjuten person och chef. Hon är en av de få inom den offentliga kulturpolitiken som begriper och kan beskriva konstnärliga processer och som står upp för enskilda konstnärskap. Hon har lärt mig massor. Teaterförbundet kunde inte ha fått en bättre företrädare. Det är bara till att gratulera!"

Maria Bolme Teaterförbundsmedlem och vän:
"Mika är av de mest rättrådiga människor jag känner, tydlig men hamnar sällan i konflikt. Solid kunskap i kulturpolitik och ekonomi. Galet envis, men väldigt snäll. Principfast men inte konservativ."

Mörkhyade ställer nya krav på smink och mask

För första gången i Norden har den hyllade pjäsen och Broadwayklassikern” En druva i solen” haft premiär.

Det är en för Sverige historisk rollista med sju afro-svenska skådespelare på scen. Kunskap om smink och mask för mörkhyade är ännu en bristvara på institutionsteatrar.

Maskören Eva Rizell strävar efter en förändring.

Micke Lundström

Pjäsen ”En druva i solen” hade premiär 1959 och är skriven av Lorraine Hansberry. Hon var den första svarta kvinnan som fick en pjäs uppsatt på Broadway. Det är över 50 år sedan och pjäsen har hunnit vinna sex stycken Tony Awards. Att föreställningen nu når Sverige innebär ett genombrott i scenkonstvärlden, men i maskör och perukleden saknas fortfarande erfarenhet av svart hud. En som reflekterat över detta är skådespelaren Jennifer Amaka Pettersson. Hon är inte med i pjäsen, men har arbetat på många teatrar.

– Som svart är det lite klurigt att arbeta på en svensk institutionsteater. Det finns stor medvetenhet kring kön, social konstruktion, ras och kroppsideal och hbtq på teatrarna. Men när det väl kommer till mask och smink så vet personalen sällan hur de ska göra med min hy och mitt hår. All övrig kunskap känns som bortblåst, när mask och smink inte hänger med, när man får en annan behandling än de som är majoritetssvenskar. Det blir krångligt, man blir en börda, och ska helst ta hand om problemet själv, säger Jennifer Amaka Pettersson.

Som så många andra svarta upplever hon att det finns en kompetensbrist på teatrarna och att problemet ofta osynliggörs, vilket i sin tur leder till en otrygghetskänsla på arbetsplatsen för svarta skådespelare. Men framför allt är det också ett estetiskt problem.

– Att jag inte tagit tag i maskarbetet för mörkhyade tidigare tror jag har att göra med okunskap, osäkerhet och någon slags

Anna Thiam, David Lenneman och Kayode Kayo Shekoni.

blyghet. Dessutom krävs det en viss självreflektion eftersom jag själv utgör vita normen, säger maskören Eva Rizell.

Eva Rizell har tidigare jobbat med svarta skådespelare på scen, men denna gång har hon sett till att vara väl förberedd. Inför uppgiften att möta en svart ensemble och dyka ner en pjäs som utspelar sig i 50-talets Chicago har hon begärt extra medel från teatern för att kunna vidareutbilda sig. Parallellt har hon gått en kurs på Konstfack i normkritik och visuell gestaltning, där hon valt att koncentrera sig på hudfärgens betydelse i sitt arbete.

– Ska man jobba med svarta personer så måste man lära sig både om material och produkter, men också om skönhetsnormer och traditioner. Jag har gjort åtskillig research kring svartas traditioner och skönhetsideal både idag och då.

På Eva Rizells initiativ hölls i höstas en workshop på Riksteatern för nio maskörer som återkommande jobbar för teatern, i syfte att de ska bli bättre på både smink och hår för svarta. Två gästlärare bjöds in för att hålla kursdagar. Bland annat Diarry Maréna, en ung makeup-artist som startat sitt eget sminkmärke.

– Fram tills för ett år sedan kunde du som mörkhyad gå till NK och fråga efter en nyans för din hy, och få svaret att vi bara tar in färg för de mest normala. Detta är inte färskvaror, så det borde inte vara problem att ta in några exemplar. Men det har alltså inte gått att hitta smink för mörkhyade. Nu äntligen händer det saker.

Anna Thiam, Adam Högblom, David Lenneman, Asha Ali och Kayode Kayo Shekoni

Diarry Maréna har experimenterat och tagit fram en hel serie produkter som hon nu försöker lansera i Sverige.

– Vi gick igenom hud och smink, skillnaden mellan vita och svarta, svart hud kan vara lite oljigare. Den kan också vara ljusare på vissa ställen och mörkare på andra. Jobbar man med make-up vill man ju att det ska se jämnt ut. Det gäller också att hitta rätt undertoner, som kan gå åt det röda eller gula hållet. Om man inte hittar rätt färg så blir det grått. Och lägger man på ett ljust puder så blir det också grått. Diarry berättade att smink ofta har solskyddsfaktorer i sig, vilket kan skapa gråa nyanser på svart hy. Så det har hon tagit bort från sina produkter. Svart hy åldras inte heller på samma sätt som vit, den blir inte lika rynkig.

Ungefär samtidigt som Eva Rizell började leta namn på personer som skulle kunna vara gästlärare på workshopen så bildades en Facebook-grupp ”Black Vogue” för svarta kvinnor och skönhet. Spindeln i detta nätverk är perukmakaren och makeupartisten Lovette Jallow som jobbar med löshår för svarta kvinnor. Hon rekommenderade Lyota Swainson till Riksteatern.

– På bara några dagar fick Facebook-gruppen tusentals medlemmar, det fanns ett otroligt sug efter ett sådant forum. Lyota kom hit och lärde oss massvis om afrohår, hur man hanterar och stylar afrohår. Att det finns olika typer av texturer i afrohår, man kan forma lockarna på olika sätt. Med lösa trässar och extensions kan håret se större och mer ut, men det kan också få det att se långt och rakt ut.

Lyota hade med sig två assistenter så att de nio maskörerna fick pröva olika frisyrer på alla tre.

– Vi fick råd och tips om olika produkter, även sådana som är hälsosamma och vårdande. Mycket handlar ju också om vana, att få pröva på att göra frisyrer. Det gäller ju att våga ta i håret utan att skådespelaren känner sig osäker. Då går det ju inte göra detta bara en gång i halvåret, kunskapen måste hållas uppe, säger Eva Rizell.

Vad är din upplevelse efter workshopen?

– Personligen sprängde jag någon slags barriär, att våga. Jag kunde sätta ord på en massa saker, när jag sedan började jobba med skådespelarna så hade jag tillräckligt med kunskap och erfarenhet

Urban Jörén

Micke Lundström

för att kunna prata med dem. Jag kunde ju också erkänna att jag kunde väldigt lite, vilket gjorde dem faktiskt glada och lugna. Jag fick otroligt med cred för det, för så lite…

Eva Rizell har fördjupat sig i tidsmässiga skillnader på afrohår i USA, allt från 30- till 60-tal. Modet har i mångt och mycket följt den vita normen. Hon tog fram referensmaterial, bilder från olika tider. Från 40-talets stora valkar med mycket och långt hår, till 60-tal och trenden med natural hair. Hon diskuterade med skådespelarna och började klippa, frisera och tillverka peruker.

– Afrohår tar mycket tid att sköta, men man tillåter sig att leka mer med sitt hår jämfört med den vita hår-traditionen. Det finns mycket man kan göra! Men både afrohår och hudfärg är politiskt, i perioder har krulligt hår stått för något ursprungligt, något man vill bort från. Det diskuteras även i pjäsen. Nu ser vi åter en trend med natural hair.

Benetha, den unga kvinnan i pjäsen, studerar och vill bli läkare. Hon står för framtiden och har gjort sitt hår rakt. Hon träffar

Micke Lundström

Urban Jörén

Kayode Kayo Shekoni, David Lenneman, Adam Högblom och Anna Thiam.

Micke Lundström

Adam Högblom sminkas av Eva Rizell.

en man från Nigeria, som undrar över varför hon gjort det rakt. Förnekar du ditt ursprung, vill du bli mer assimilerad? Frågorna sätter griller i huvudet på henne så hon klipper sig och tar tillbaka sitt ursprungliga hår.

– Vi har skypat med en dramatiker och poet, Marcus Gardley, som skriver en pjäs om Nina Simone för Riksteatern. Han är professor i dramatik i USA, och kan ”En druva i solen” på sina fem fingrar. Han tycker att pjäsen i stort går att koka ner till Benetha. Manuset är välskrivet och handlar om klass, ras och kön.

Pjäsen beskriver tre generationer som lever under samma tak och när försäkringen efter mamma Lenas avlidna make betalas ut så kan drömmar plötsligt bli verklighet. Men hur ska pengarna användas? Familjemedlemmarna drömmer om olika saker, men upptäcker snart att de motarbetas av ett strukturellt rasistiskt samhälle.

– Det är stort att vara med i den här pjäsen. Alla i ensemblen men även folk bakom scen känner att de är med och skapar historia, även om jag kan tycka att berättelsen borde ha nått hit långt tidigare. Det behövs fler pjäser som likt denna skildrar svarta på ett djupare och mer komplext vis. Särskilt nu när samhället blir allt mer polariserat. Jag hoppas det är här är början på något nytt, att vi får fler liknande historier, fler perspektiv berättade på Sveriges teaterscener. Det finns mycket spännande att ta hit, som kritikerrosade ”The Mountaintop” av Katori Hall, en fiktiv pjäs om Martin Luthers sista natt i livet eller klassikern ”Fences” av August Wilson, säger skådespelaren David Lenneman som spelar drömmaren Walter Lee i pjäsen.

Med andra historier på scen förändras också representationen på teatrarna, menar David. Då blir frågor som smink mer självklara att ta tag i.

Att samarbetet med de utomstående make-upartisterna kommer att ge ringar på vattnet, är Eva Rizell övertygad om. På

John-Alexander Eriksson och Asha Ali.

Stockholms dramatiska högskola har kurser i mask för svarta hittills inte ingått i den ordinarie undervisningen, men lektorn Mihra Lindblom planerar att plocka in en sådan teknikkurs under våren. En av maskörerna som var med på workshopen håller i kurser på gymnasienivå och kommer att ta in sina nya kontakter. Själv vill Eva Rizell se en fortsättning på workshopen hos Riksteatern nästa år.

– Jag tänker driva på arbetet här. Kanske gör vi något också ihop med ljustekniker, eftersom svarta upplever att de utgör ett problem också i förhållande till ljussättning när både vita och svarta står på scen. I vilket fall som helst måste svartas representation på teatrarna fortsätta att diskuteras, vilka roller de får och varför och hur det kan förändras, säger Eva Rizell.

MAGDALENA BOMAN

En druva i solen av Lorraine Hansberry.
Regi: Josette Bushell-Mingo.
Scenografi/Kostym: Lotta Nilsson.
Ljusdesign: Peter Stockhaus.
Medverkande: Kayode Kayo Shekoni, David Lenneman, Anna Thiam, Adam Högblom, Asha Ali, John-Alexander Eriksson, Måns Clausen och Carl Jacobson.
På turné i vår. Premiären var den 5 februari: Riksteaterns föreställning, som görs i samarbete med Dalateatern, Norrbottensteatern, Regionteatern Blekinge Kronoberg turnerar i Sverige och Finland under våren.

Improvisation – en oförutsägbar och okänd konstform

Att jobba med improvisationsteater är att vara den ständige entreprenören. Ska du överleva på den krävs det ofta att du även arrangerar allt från kursverksamhet till möhippor. Erik Broström kan konsten att vara kreativ i många bemärkelser.

Det är inte helt lätt att hitta till kontoret, trots att det bara ligger ett stenkast från Midsommarkransens tunnelbanestation i Stockholm. Ett par mobilsamtal senare lyckas ändå undertecknad GPS-dyslektiker ta sig till den dolda källarlokalen.

Lika osynlig är improvisationsteatern som form i Sverige, tycker Erik Broström som tillsammans med My Gudmundsdotter, driver humorgruppen Presens Impro i Stockholm.

Han har ändå en diplomatisk förståelse för att det inte är helt lätt att recensera den.

– Det är ju nästan omöjligt eftersom ingen föreställning är den andra lik!

I USA har improvisationsteatern mycket högre status. Något som Erik tror beror på Saturday Night Live-gänget som alltsedan 1975 har satt konstformen på underhållningskartan via tv.

– I Sverige är den väldigt osedd. Det är också en av anledningarna till att vi undviker ordet improvisationsteater när vi talar om formen. Istället kallar vi den för Impro Comedy.

Med det vill de understryka att det är just vad improvisationsteater främst är: Humor. Men också för att stärka kopplingen till besläktade och större genren Stand up comedy. I medieskuggans dunkla sken arbetar Erik Broström och My Gudmundsdotter – som tidigare drev improvisationsgruppen No Limits i Malmö – sin verksamhet i princip alla veckans dagar och kvällar i den lilla slitna källarlokalen.

Nej, rik blir man sällan på att improvisera. Men Erik och My finner alltid andra inkomstkällor.

– Företagskurserna är det vi tjänar pengar på. Just nu håller vi på att jobba med ett nytt koncept där vi inte kommer till företagen, utan istället låter dem skicka folk till oss för att exempelvis jobba med teman som scenskräck.

Första eventet av det slaget är planerat att äga rum på Nalen under våren. Därutöver arbetar de just nu på ett helt nytt klubbkoncept i Capitols anrika lokaler vid St Eriksplan. Capitol Comedy heter det och är tänkt att bli ett stående inslag i Stockholm där olika humorformer kan mötas. Medarrangör är Ami Hallberg Pauli och bland artisterna som uppträder på premiärdagen den 5 februari finns bland andra Ann Westin, Zinat Pirzadeh, Henrik Schyffert och Al Pitcher.

Magdalena Boman

– Det finns ingen annan sådan show som blandar humorformer så. Vi gör det för att visa på hur mycket Stå upp och improvisationsteater faktiskt har gemensamt!

Den 20 januari drar han och My Gudmundsdotter också igång sin Impro Comedy Live på Café String som nu går in på fjärde säsongen. Erik Broström beskriver det som en inkastarverksamhet i syfte att väcka intresse för improvisationsteater för en ny publik.

I sommar bär det av till USA igen när Erik och My för andra gången ska uppträda på anrika Upright Citizen Brigade Theatre i New York som varje år kör en tre dagar lång improvisationsfestival. Tidigare har de även uppträtt på prestigefyllda Second City Theater i Chicago. Nej, tiden sätter inga gränser för duon som har vigt sin scenkonsttalang åt det oförutsägbaras konst.

Som om det inte vore nog så har Erik Broström tillsammans med Fredrik Carlzon och Björn Andersson just skrivit sitt livs första musikal, Stalin – The Musical, ett slags parafras på Mel Brooks ”Det våras för Hitler” som nyligen visades som ett showcase på Klara Soppteater.

Stressiga dagar och låg årsinkomst till trots. Att extrajobbet på Konsum var det sista ”riktiga” löntagarjobbet han haft sedan 2003 är inget han sörjer.

– Jag känner mig väldigt lyckligt lottad som faktiskt kan försörja mig på det jag gillar allra mest att göra!

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Presens Impro
Grundades 2007, drivs av Erik Broström och My Gudmundsdotter.
Erik Broström
Född: 1981.
Utbildning: Gick Svenska balettskolan mellan 10 och 13 års ålder, Calle Flygare.
Teaterjobb i urval: Skådespelare på Junibacken i sju år, medverkande i Teatersporten på Engelen, teaterchef för Impro & Co.
Kuriosa: Flera gånger vunnit Den improviserade schlagerfestivalen, Stockholms Improvisationsteater!
Första improvisationsförebilden: Helge Skoog!

Höjda löner för film och tv

Förbundet har tecknat nytt avtal på film- och tv-området som ger ett lönelyft. Dessutom ska upphovsreglerna ses över.

– En arbetsgrupp ska se över de upphovsrättsliga reglerna, men de ska inte sänkas, säger förhandlingschef Madeleine Wagemyr.

Teaterförbundet har slutit ett ettårigt avtal med Medieföretagen för film-, tv- och videoinspelning. Det är ett rent löneavtal, men med en arbetsgrupp som ser över upphovsrättsreglerna fram till kommande årsskifte. Löneuppgörelsen ger ett lyft på 2,5 procent från den första januari i år. Tidigare avtal var visserligen tvåårigt men löneuppräkningen blev bara ettårig på grund av att motparten inte var beredd att förhandla avtalet innan en parallellförhandling med TV4 var slutförd.

– Vi låg därför på i den här förhandlingen för att inte återigen missa lönehöjningar. När Medieföretagen framförde att de ville se över de upphovsrättsliga reglerna var vårt krav ett löneavtal, säger Teaterförbundets förhandlingschef Madeleine Wagemyr.

Eftersom avtalsområdet inte rymmer en retroaktiv löneuppräkning var det extra viktigt att få till ett löneavtal menar Madeleine Wagemyr. En arbetsgrupp inleder nu samtal för att se över upphovsrättsregler som arbetsgivarna begärt.

– Vi kan gå med på förenklingar så att avtalet blir lättare att förstå och tillämpa. Men ingen sänkning av ersättningarna, vilket parterna är överens om. Det handlar om att bevara den ekonomiska nivån.

Medieföretagen har bekräftat att regelöversynen inte heller syftar till att sänka ersättningarna understryker Madeleine Wagemyr.

– Våra medlemmar ska fortsatt ha samma ersättning.

Är du nöjd med utfallet av avtalet?

– Vi är nöjda att vi träffat ett ettårigt löneavtal så att våra medlemmar återigen inte missar löneförhöjningar under tiden vi diskuterar upphovsrättsreglerna i avtalet.

GERT LUNDSTEDT

BOKANMÄLAN

Biografi om improvisationsmästaren

Improvisationsteaterns mästare och Teatersportens grundare Keith Johnstones liv, tankar och övningar i två böcker.

Improvisationsstudion i Stockholm har sedan i början av 1980-talet gjort teater utan manus och förberedelser. En blandning av underhållning och utvecklande utbildning. Varken Improvisationsstudion eller det improsystem de inspirerats av hade funnits utan Keith Johnstone. Därför är det logiskt att de tackar sin mentor genom att nu dels återutge Johnstones och improvisationsteaterns bibel ”Impro- improvisation och teater” (första gången på svenska 1985), dels för första gången en nyskriven biografi över Keith Johnstone som rätt och slätt heter ”Keith Johnstone en biografi”, skriven av hans assistent Theresa Robbins Dudeck.

”Jag passade inte in” konstaterar Keith Johnstone om sina tidiga år. Uppvuxen i en officers- och hemmafrufamilj i ett småsamhälle i Devon blir världen trång för Johnstone. I skolan går det illa, men inte på grund av bristande begåvning. Tvärtom, Johnstones vill mer. Hans liv blir en resa för att skapa det han själv inte fått, det han saknat. Vägen dit går genom att övervinna, inte undvika; fejsa, inte smita. Sagt och gjort: Keith Johnstone utbildar sig alltså till lärare. Med läraryrkets pedagogiska plattform väl i bagaget inleder han så sin never-ending-fight för ocensurerad fantasi och spontanitet, och inte minst: rätten att misslyckas. Vilket undervisas bäst genom teatern inser han; och vägen till sig själv finner Johnstone i arbetet tillsammans med andra. Han får så småningom sin bas vid Calgaryuniversitetet och samlar 1979 sina erfarenheter i ett antal övningar han kallar Impro (nu alltså i ny upplaga). Resten är historia. Ur improt uppfinner Johnstone sedan teatersport – en gren där det inte handlar om att vinna. Sporten går som en prärieeld över världen – i mitten av 80-talet gör Svt programmet Teatersport med Helge Skoog som dragplåster. Själv blir Keith Johnstone resande i teater. Kommer på 80-talet till Stockholm där han möter Suzanne Osten och Unga Klara; gör senare en kaosartad uppsättning av Tjechovs Måsen på Stockholms stadsteater.

Biografin förmedlar tyvärr väl lite av detta förlösta, crazy och äkta som Johnstone söker och står för. Det är för pliktskyldigt skrivet, redovisande och litet torrt. Trots det är den väl värd att läsa. Den öppnar ändå Keith Johnstones värld – den jag som läsare hade velat höra närmare om – och nyfikenheten på vad man själv bär på för världar, och vad som skulle hända om man prövade hans tankar, deltog i hans övningar.

GERT LUNDSTEDT

Brittisk modell för kompetensutveckling diskuterades under Göteborgs filmfest

Kan filmbranschen i Sverige komma överens om en modell för att finansiera kompetensutveckling och certifieringar av filmarbetares yrkeskunskaper? Frågan väcktes under ett seminarium på Göteborgs filmfestival.

I Storbritannien finns Creative Skillset, ett strategiskt kompetensorgan, finansierat av den brittiska filmbranschens alla aktörer. Organisationen besökte Göteborgs filmfestival, på initiativ av Charlotte Gimfalk från Filmarbetarutbildningen. Hon har tagit intryck av britterna och försökt utforma utbildningen i Trollhättan utefter liknande yrkesbeskrivningar och mallar som Creative Skillset använder sig av.

– Sverige kan låta sig inspireras av Creative Skillset men skapa en modell utifrån våra förutsättningar och mer utifrån regionalt perspektiv. Storbritannien införde skattelättnader för utländska produktionsbolag, när det skedde ställde branschen motkrav i form av kompetensutveckling för filmarbetare, vilket ledde till att Creative Skillset bildades. Vi har inga skattelättnader här, men det finns saker som vi kan göra på regional nivå. Men först måste vi kartlägga regionernas behov och möjliga incitament, säger Charlotte Gimfalk.

Syftet med diskussionen på Göteborgs filmfestival, dit Kompetensprojektet Trappan och KROM, (före detta Kulturkraft) var inbjudna, var att ta fram konkreta förslag på hur en modell skulle kunna utformas för den svenska filmbranschen.

– Vi behöver en organisation som kartlägger vad branschen behöver för kompetens i framtiden. Men det är också viktigt att kartlägga filmarbetarnas individuella utvecklingsbehov. Har man en sådan här organisation bakom sig, som inkluderar arbetsgivarna, så skulle den kanske intressera sig för att kartlägga och förvalta de filmarbetare vi har i Sverige, som vi riskerar att förlora under en lågkonjunktur och därefter ge uppdrag till utbildningsanordnare att fylla i luckorna, säger Charlotte Gimfalk.

Eftersom Creative Skillset också har en modell för validering av kunskaper, så menar Charlotte Gimfalk, att med liknande system i Sverige skulle det på sikt kanske vara möjligt att bygga en grund för europagemensamma kompetenskriterier inom filmarbetarkåren.

MAGDALENA BOMAN

Teaterunionen arbetar med utbyten inom svensk och internationell scenkonst.

Under 2016 presenterar vi svensk scenkonst på Nordic Performing Arts Days på Färöarna, Maribor Theatre Festival i Slovenien och på Alexandrinskyteatern i St.Petersburg, Ryssland.
Vi deltar i ITIs världskongress i Manaus, Brasilien och arrangerar Swedstage för en internationell publik i Stockholm.
Arbetet med Scendatabasen går vidare för att säkra dokumentationen för svensk scenkonst.
Nästa Scenkonstbiennal arrangeras i Norrköping i maj 2017 och förberedelserna inför den är redan i full gång.
På teaterunionen.se kan du registrera dig för vårt nyhetsbrev och få uppdaterad information om Teaterunionens arbete.

teaterunionen

www.teaterunionen.se // info@teaterunionen.se // 08-462 25 30

Kultursamverkan under lupp

Kultursamverkansmodellen har varit igång sedan 2011. Nu har Kulturrådet publicerat en rapport som genomlyser hur modellen har fungerat under 2014. Det året var statens bidrag till modellen 1,8 miljarder kronor, medan landets kommuner satsade knappt en miljard. Totalt fördelas runt 3 miljarder till kulturen via modellen. Rapporten visar på de regionala kulturaktörernas stora värde för kulturpolitiken och samhället. Vi hoppas att den sprider kunskap och inspiration som kan bidra till utveckling på både regional och nationell nivå, säger Kulturrådets generaldirektör Staffan Forssell. Rapporten finns att läsa på Kulturrådets hemsida.

Jonas Ekströmer/TT

Första Oscarsnomineringen

Sverige är vid årets Oscarsgala den 28 februari nominerad till en Oscar för Bästa mask/smink. De nominerade, som är gästlärare i film- och specialeffektmaskering vid Stockholms dramatiska högskola, är Eva von Bahr och Love Larson. Nomineringen får de för sitt hantverk till filmen Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann. Nyligen vann Bahr och Larsson en guldbagge för Bästa mask/smink till En man som heter Ove. Oscarsnomineringen är den första någonsin för Sverige i kategorin Bästa mask/smink.

Den globala kulturen

Hur ser kulturläget i världen ut? Då och då sammanställer FN-organet Unesco en rapport om utvecklingen av kulturen och medierna globalt. Nu är det dags igen efter tio år. I Reshaping Cultural Policies – A Decade Promoting the Diversity of Cultural Expressions for Development skriver Unesco om bland annat internationellt kultursamarbete, samarbetet med civilsamhället och hur de kulturella och kreativa näringarna behandlas. Två svenska bidrag finns i rapporten, dels av tidigare generaldirektören för Statens kulturråd Carl-Johan Kleberg, dels Kulturdepartementets Mikael Schultz.

Bild ur Måns Månsson film Yarden.

Mycket svenskt i Berlin

Vid årets filmfestival i Berlin den 11–21 februari visas många svenska filmer. Långfilmen Yarden av Måns Månsson, efter Kristian Lundbergs roman, visas i sektionen Forum (filmer med en mer utmanande ansats enligt Svenska filminstitutet). I ungdomssektionen Generation 14 plus visas Peter Modestijs timmeslånga drama 6A, liksom kortfilmerna Kroppen är en ensam plats av Ida Lindgren, och Mamma vet bäst av Mikael Bundsen. Kortfilmer visas också i sektionen Berlinale Shorts där två av totalt 25 bidrag är svenska: Hopptornet av Axel Danielson och Maximilien Van Aertryck, liksom Moms on Fire av Joanna Rytel. Svensk dokumentär representeras av KIKI av Sara Jordenö i sektionen Panorama.

Hall håller sig kvar

Teaterchefen Bengt Halls förordnande förlängs med sex månader vid Malmö Opera. Orsaken till detta är att institutionen beslutat avbryta den pågående rekryteringen av en ersättare för Bengt Hall och göra ett omtag. Bengt Halls förordnande sträcker sig nu till och med den 30 juni 2017.

Roys duva prisad igen!

Roy Anderssons En duva satt på en gren och funderade på tillvaron fick 2014 motta Guldlejonet vid filmfestivalen i Venedig. Nyligen prisades filmen åter, nu som bästa komedi under European Film Award. Dessutom var filmen där nominerad för bästa europeiska film, bästa europeiska regi, bästa europeiska manus och till det europeiska publikpriset. European Film Award har som mål att lyfta fram den europeiska filmen och hölls i år i Berlin.

Priset instiftades 1988 samtidigt som europeiska filmakademin bildades, av bland annat Ingmar Bergman, och samlar idag över 3000 europeiska filmarbetare med mål att hylla och prisa den europeiska filmen.

Scenkonst i glesbygd

Små barn i glesbygd ska få möjlighet att se teater-, dans-, musik- och cirkusföreställningar genom Skapande skola. Närmare bestämt rör det sig om 18 kommuner i Norr- och Västerbotten och i Östergötland till vilka Kulturrådet fördelat 10 miljoner för 2016–17. Med pengarna hoppas rådet även kunna ge barn i glesbygd med långt till scenkonstinstitutioner möjlighet att uppleva teater, dans och cirkus. Professionella grupper med stor vana i nämnda konstgenrer och av att spela för 3–5-åringar ska nu turnera med föreställningar i de 18 kommunerna.

Dufva till Teaterprogrammet

Radioprogrammet Teaterprogrammet har fått ny programledare: Anneli Dufva. Den som missat Sveriges Radio P1s Teaterprogrammet kan lyssna på sändningarna i efterhand, de ligger ute som podd. Här finns en guldgruva med intervjuer om aktuella uppsättningar med aktuella teaternamn.

– Att vara programledare för Teaterprogrammet är något av en dröm. Att få ägna sig åt favoritämnet teater och att få intervjua verksamma och intressanta teaterpersonligheter och därigenom spegla både konstformen och samtiden är ett riktigt roligt uppdrag, säger Anneli Dufva som utanför radion bland annat arbetat som regiassistent och dramaturg.

Slottsteaterjubileum

Drottningholms slottsteater uppfördes 1766. I år firar scenen 250 år. Det anser regeringen värt att fira och har fattat beslut om att ge Stiftelsen Drottningholms slottsteater 400 000 kronor i bidrag.

Teatern är sedan 1991 klassad som ett av Unescos världsarv.

Göran Gunér har avlidit

En egensinnig, mångkunnig och produktiv filmarbetare är död. Efter utbildningen på Filminstitutets filmskola arbetade Göran Gunér som produktionsledare, manusförfattare, regissör och lärare. Han har bland annat skrivit manus till En frusen dröm och regisserat och skrivit manus till Ttv-filmen Johan är död, Tillbaka till Ararat, Jag skall bli Sveriges Rembrandt och sedan dö! 1992 startade han och PeÅ Holmqvist utbildningen för dokumentärfilmare på DI. Under hela sitt yrkesverksamma liv var han starkt engagerad i filmpolitiska frågor och i det fackliga arbetet inom Teaterförbundet, OFF och Klys.

Göran Gunér blev 72 år.

Rapport från en barnteaterturné

Det är svinkallt i omklädningsrummet. Det luktar prutt och nyvässad blyerts. Jag tror vi är i Kalix. Från gympahallen hörs brölande läten, som från sjöelefanter på en strand; det är L och D som värmer upp rösten. Jag orkar inte än. Jag måste börja med kaffe. Det är så förbannat tidigt och jag kan aldrig sova första natten på nytt hotell. Jag måste möblera om och kissa och leta efter mina öronproppar. Jag dricker kaffet i små neurotiska klunkar, torrhostar, och vevar med axlarna. Det är någonting med Norrland som gör mig nervös. Jag inbillar mig att himlen hänger som en våt presenning strax ovanför grantopparna. Jag tror jag ska slå huvudet i polcirkeln.

Alla dessa städer och småorter vi besöker. Alla dessa olika typer av Caesarsallad. Efter Gävle börjar det bli svårt att äta vegetariskt. ”Är du allärgisk mot schinka?” frågar servitrisen medlidsamt när jag beställer en fralla med bara ost. När jag är i Lund för andra gången känner jag inte alls igen mig. Det visar sig bero på att jag är i Ystad.

Varför gör jag det här?

På Facebook ser jag bilder på min familj. De ser bekanta ut. När jag kommer hem den helgen har jag glömt bort vilken våning jag bor på. Mina barndomsvänner är jurister och ingenjörer. De sitter i koftset på Stureplan och säger kontantinsats. Min kofta luktar lapskojs. På dörren till min tillfälliga arbetsplats står det NU GÅR DET LÖSS!!!

Men samtidigt. När vi är i Mellanfjärden lägger jag mig i storgungan på skolgården mellan föreställningarna. Jag får snart sällskap. Några treor vill veta allt om han som kör långtradaren med vår scenografi. Jag tar med dem in i gympahallen och de får hans autograf. När vi sitter ute i solen igen undrar de om jag har någon man. Nej, säger jag. Jag har en flickvän. Det uppstår en kort paus. Sen: ”Men kan hon köra gaffeltruck?”

Ibland när vi spelar känner vi oss som komiska genier. Vissa barn skrattar redan innan vi hunnit börja. När vi spelar för en introduktionsklass i svenska och vi kommer till ”Bajskorv!” är taket på väg att lyfta. Ungarna skrattar så mycket att de måste ramla av stolen flera gånger. Lyckan är total och jag tänker på världsfred. Andra gånger spelar vi för kompakt tystnad. Vi larmar och gör oss till. Har de somnat? Är de kvar? Efter just en sådan knäpptyst föreställning hör vi liten mössa säga till en annan på väg ut: ”Det kom tårar för deras skull!”

På kvällen har mina fötter hunnit torka och jag äter middag och dricker vin med mina turnésystrar. När den här vändan är slut kommer vi att ha spelat för tusentals barn i små otillgängliga hålor över hela Sverige. Det är ändå en rätt skaplig kontantinsats om ni frågar mig.

JOHANNA LAZCANO

Johanna Lazcano är frilansande skådespelare

Schablonbeloppet för omräkning av tillfälligt konstnärligt arbete höjs till 169 kronor från och med 1 januari 2016.

Arbete som utförts till och med 31 december 2015 ska räknas om med 165 kronor.

Kom ihåg att alltid räkna om tillfälligt konstnärligt arbete med 169 kr under 2016.

Kom ihåg att skicka in en kopia på ditt anställningsavtal/kontrakt när du får det.

Kom ihåg att arbetsgivarintyg (i original) samt blanketten Komplettering till arbetsgivarintyg alltid ska skickas in efter avslutat arbete. Har du ett tillfälligt konstnärligt arbete är det viktigt att arbetsgivaren även anger vilka dagar som arbete utförts (ex. arbete 4 dagar under en två veckorsperiod. Vi behöver veta vilka dagar som du har arbetat).

Kom ihåg att skicka in dina kassakort löpande även om du inte har fått intyget från din arbetsgivare. Det är kassakortet som är din ansökan om ersättning.

Kontakta oss: Du är alltid välkommen att höra av dig till oss om du har frågor.

Ring oss på kultursektionen på 0770 - 77 77 88 och välj knappval 4 eller skicka ett mail till kultursektionen@unionen.se

Mer information hittar du på vår webbplats, www.unionensakassa.se/kulturarbete

UNIONEN A-KASSAN

Monomanisk magisk mix!

Prickar, rutor, ränder, eller kvadrater. Abstrakta och geometriska mönster återkommer i scenografen Marika Feinsilbers arbeten. I höstas fick hon Medea-priset för sitt kunnande i traditionellt hantverk i kombination med ny teknik.

– Det är spännande när gränserna mellan koreograf, scenografi och regi upphävs. Förutsättningen är att hitta syskonsjälar i det konstnärliga arbetet, säger Marika.

Alltför sällan uppmärksammas samarbetet mellan scenografi, regi och koreografi som grund för det konstnärliga arbetet – men för Marika Feinsilber är det A och O. Hon har jobbat återkommande med regissören Jenny Andreasson och koreografen Dorte Olesen, liksom med regissören Nils Spangenberg.

Marika klev in i scenografins värld med ett likvärdigt intresse för bild och text, via både praktiska konststudier och studier i teater- och litteraturvetenskap. Jenny träffade hon 2007 i Spetsprojektet, där kvinnliga bortglömda dramatiker från förra seklet uppmärksammandes.

– Jenny är så välformulerad, hon har en bra attack på sina projekt, och placerar ofta dem i en samhällskontext som är större än pjäsen. Intresset för kvinnliga dramatiker har hon hållit fast vid mycket konsekvent.

Själv beskriver sig Marika som monomanisk – att hon kan få ett i det närmaste överdrivet intresse för ett ämne eller en form.

– Jag kan vara riktigt nördig. Men i samarbetet försöker vi hitta gemensamma grundformuleringar, stödord som i sin tur kan formuleras om till form och rumslig idé, till en syntes och ett grundelement. Min uppgift är att hålla fast vid den grunden, det vi en gång tyckte var utgångspunkten för arbetet, säger Marika.

Foton: Roger Stenberg

Bild ur De oskyldiga, Dramaten.

Marika är inte så intresserad av den naturalistiska teatertraditionen.

– Abstrakta rum lockar mig mer. Det är en grundpelare i mitt, Jennys och Dortes sätt att jobba. Abstrakta rum lämnar plats för tolkningar i mötet med skådespelare, text, koreografi och ljus, och är samtidigt mer utmanande. Man måste lita på publikens möjligheter att fylla i, säger Marika.

I föreställningen "De oskyldiga", som alla tre arbetade med, var triangeln en grundform. I den uppsättningen fanns det nästan ingen rekvisita, inga stolar, endast en jättelik vinkellinjal placerades på scen. I pjäsen som utspelar sig på en internatskola i amerikanskt 30-tal, blev vinkellinjalen en tydlig platsbestämmare för publiken, och dessutom rumsskapande utifrån flera dimensioner.

– Det är intressant att få utforska ett specifikt element. Det ger större utrymme för psykologiska effekter, än när man är miljöbeskrivande i sin scenografi. Formen kommer dessutom igen och finns med i kostymerna. Det gör att det skapas ett lugn i bilden. Det är skönt när inte allt behöver skrika högst. Det gör att texten får komma fram starkare.

Vinkellinjalen kunde bli både hotfull och stabil, dessutom skapade den olika rum utifrån hur den var placerad.

– Jag tycker om att se på rum utifrån ett koreografiskt perspektiv. I dans frigörs rummen. Det är underbart när scenografiska element kan dansa med skådespelarna.

Bilder ur Silvi, Göteborgs stadsteater.

Rörelsen i rummet är ytterligare en grundpelare i vårt samarbete.

Linjalen tog mycket plats, när den låg ner fanns inte många centimeter av scengolvet kvar. Men då bildades det små och stora rum. Det skapades en sittbrunn i mitten, i form av ett kön. När vinkellinjalen stod upp blev den en pekare eller visare i en klocka, en ödestimmesklocka.

– Tillsammans med musiken skapade Dorte den där magin i rummet som blev till något utöver, något större. Det uppstod en stark och ödesmättad känsla där allt var ställt på sin spets. Dorte jobbade med små men otroligt starka rörelser, vid ett tillfälle låg skolflickorna ner som på ett slagfält, berättar Marika.

Scenografen Sören Brunes har myntat ett bra begrepp – han pratar om det sfäriska rummet, det dynamiska rummet som växer fram, utvecklas och skapas av skådespelarna.

– Det uppstår under repetitionerna, men är delvis planerat av oss. Det är så fantastiskt men också så svårt! Och uppstår tillsammans med skådespelarna. Det är vanligt att det finns en övertro till sceniska element. En trappa, en soffa eller något annat skjuts in på scen. Vi försöker lita mer till repetitionssituationens möjligheter att lösa problemen.

Ramar sätter igång kreativiteten för alla tre. I föreställningen ”Sylvi” på Göteborgs stadsteater jobbade trion med 1000 kvadratmeter oblekt linnetyg. De jobbade med åtta meter långa tyger, draperier som förflyttades på vagnar, så att rummet gick att förändra under spelets gång.

– Vi jobbar alltid med att förändra rummet i spelet. Den gången blev det en fusion mellan 1890-tal och disko, superkul!

Det ligger en stor trygghet i att ha en gemensam estetik, som man kan utveckla – teman som man jobbar med om och om igen.

– Då kan man nå ett djupare uttryck i det som i slutändan når publiken.

Just nu jobbar Marika och Dorte med föreställningen Great danes på Kungliga Operan, som har premiär i höst. Föreställningen består av två fristående stycken, varav Frank Andersen gör ett och Dorte det andra. Marika och Dorte har utgått från en text – Stina Aronssons ”Syskonbädd” från 1930-talet.

– Texten är ett poem, och precis som tidigare har vi valt ett abstrakt rum, rent och öppet, med stora fria färgytor. Där man fritt kan laborera med föreställningens olika komponenter, säger Marika.

Scenografi, menar hon, är ju också det som gömmer sig i mellanrummen mellan rörelse, regi och rum.

– Vårt arbete på Operan påminner en del om hur jag och regissören Nils Spangenberg jobbade med föreställningen Son of heaven för Vadstena-Akademin i somras. Vi hade med oss Clara

Foton: Markus Gårder

Bilder ur Son of heaven, Vadstena- Akademin.

Svärd som rörelseregissör, och jobbade med rörliga element.

Son of heaven handlade om den första kejsaren av Kina, skaparen av Terrakotta-armen och Kinesiska muren. I pjäsen jagar kejsaren fåfängt efter evigt liv och tvingas samtidigt utkämpa en bitter maktkamp med två av sina söner.

– I ”Son of heaven” arbetade vi med skåp som sångarna klev ut och in i. I operan fanns mansroller, kejsaren själv, en av sönerna och kejsarens rådgivare, de var realistiska roller. Medan de kvinnliga sångarna var gudar. Gudarna hade skåpen som sina boningar, och kostym och skåp hängde ihop. Allt hade två sidor. Kostymerna kunde man vända ut och in på, och även skåpen hade en annan insida. I skåpen var det rosa, kostymernas insida var vit. Sedan jobbade Nils, Clara och sångarna fantastiskt skickligt med de här skåpen, de gick ut och in, sköt dem fram och tillbaka och ändrade formationer på scen. När den vita sidan av kostymerna vändes utåt så spelade de människor i den verkliga världen.

Skåpen som rullades på hjul hade flera funktioner – de var boningar, likkistor, trollerilådor, men fungerade även som en levande ridå och en levande vägg.

– På skåpldörrarnas insida fanns speglar. När dessa öppnades, kunde gudarna försvinna bakom skåpen och en skog av speglar växte fram där kejsaren bara mötte sitt eget ansikte. Det blev en slags skräckdrömsvision, berättar Marika.

Flyttbara element finns också med i Dortes stycke på Kungliga Operan. Denna gång kommer scenografi och kostym att präglas av horisontella ränder. Huvudpersonen Harriet befinner sig i en uppbrottssituation och en frigörelseprocess. Marika har utgått från konstruktivismen och abstrakta konstnärer som Bridget Riley, Ellsworth Kelly och Anges Martin. Konstnärer som hänger ihop med modernisten Stina Aronsson.

– Ja, jag har nördat in på rena färgytor och horisontella ränder och kostymerna består av flera delar. Alla har liknande kläder, alla har sin nyans och sin rand. Ränderna kan associeras till platser där hon befinner sig, på en järnvägsstation och på ett pensionat vid havet. Räls, tåg som far fram i hög hastighet, Havshorisont, vågor på vattnet.

De rörliga modulerna eller prototyperna är åtta bänkar som dansarna kan flytta och skapa formationer med.

– Det är fantastiskt att se vad dansarna gör av dessa bänkar. De upphäver tyngdlagen! Bänkarna blir till båtar, flygplan och associationerna går till hot, stabilitet, möjligheter. Det ger en konkret bild av hur man kan jobba med scenografiska element.

MAGDALENA BOMAN

Son of heaven: en nyskriven opera av Kerstin Perski och Moto Osada.

Samarbetet med andra som vill göra skillnad är fantastiskt

– Att jobba fackligt är ett långsiktigt arbete. Och det är bara vi själva som kan driva våra frågor framåt. Det är givande att arbeta tillsammans med andra som vill göra skillnad.

Det säger Kerstin Abrahamsson, ordförande för Dansavdelningen 102 inom Teaterförbundet.

Visst är Teaterförbundet till för dig på ett privat plan för att du ska få trygghet när det gäller arbetsförhållanden och arbetsgivaravtal. Men det ger dig också möjlighet att förändra och förbättra våra arbetsvillkor inom dansområdet. Hur ska vi kunna göra det långsiktigt om inte inom förbundet?

Ja, ungefär så brukar dansaren och ordföranden, i Dansavdelningen 102, Kerstin Abrahamsson förklara varför hon tycker det är viktigt att vara fackligt engagerad.

– Det är ett långsiktigt arbete som vi bara kan driva framåt tillsammans. Det jag tycker är så givande med att arbeta fackligt är just samarbetet med fantastiska, engagerade personer som vill göra skillnad.

När Kerstin Abrahamsson gick ut Svenska Balettskolan för snart 30 år sedan var det närmast en självklarhet att gå med i Teaterförbundet.

– I dag är inte lika givet och verkligheten ser också helt annorlunda ut. På kompanierna kommer numera många av dansarna från andra länder och de är ofta här på begränsad tid. Det gör att det många gånger är svårt att kunna motivera varför de ska engagera sig fackligt. De personer i kompanierna som arbetar fackligt gör ett fantastiskt jobb men de behöver allt stöd vi kan ge.

– Arbetssituationen inom den kommersiella dansen har också förändrats och där behövs avtal som inkluderar alla olika arbetsgivare och produktionsbolag. Det ska inte vara okej att få betalt i kläder eller liknande eller ha orimliga arbetstider.

– Som alla vet är det också många, framför allt unga, som arbetar i egna företag och på faktura och de vet inte alltid att de kan få hjälp av Teaterförbundet.

Kerstin var fem år när hennes mamma anmälde henne till en dansskola i Bromma i regi av legendariska Elisabeth Apostoli, en rysk ballerina som dansat balett i S:t Petersburg innan revolutionen.

– Redan från början gillade jag att stå på scenen med ett hav av publik framför mig och att kunna uttrycka mig genom kroppen. Den känslan har funnits kvar genom alla år. När jag var liten och ville sluta i stället för att traggla med träning brukade min mamma påminna mig om att det så småningom skulle bli en föreställning. Då fanns det inget val, jag var bara tvungen att fortsätta.

I dag arbetar 47-åriga Kerstin Abrahamsson fortfarande som dansare parallellt med undervisning i nutida och modern dans. Hon driver också en improvisationsfestival, PIN festival, och är med i improvisationsgruppen Instant Pudding. Närmast ska hon åter ut på en turné i USA tillsammans med Minna Krook och föreställningen Faunan och jag som är ett collage av ljud, ord, dans, mim och mask där dansarna transformeras från människa till djur. Genom åren har Kerstin arbetat med koreografer som Birgit Cullberg, Vlado Juras, Helena Franzen, Philippe Blanchard, Jens Östberg, Dansgruppen Agnes, Anna Källblad med flera. Samt dansat i Phantom of the Opera på Oscarsteatern.

Kerstin ser en utveckling där allt fler äldre dansare fortsätter att stå på scenen.

– Det är roligt med fler åldrar inom danskonsten. All kunskap och danserfarenhet behöver bara hitta en annan form. Det går att hitta nya, förfinade tekniker och vägar att uttrycka sig igenom.

– I övrigt tycker jag att det behövs mer stöd till danskonsten!

GERTRUD DAHLBERG

Magdalena Boman

FAKTURERINGS-SERVICE

DU BEHÖVER INTE HA EGET FÖRETAG FÖR ATT TA JOBB MED FAKTURA

Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets faktureringsservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättning till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Har du frågor kan du skicka en e-post till **info@teaterforbundet.se** eller ringa 08-441 13 00.

Läs mer på *www.teaterforbundet.se*

MALMÖ OPERA SÖKER

Produktionsassistent
Textmaskinoperatör
Sufflör

Mer information på malmoopera.se

MALMÖ OPERA

FORTBILDNINGSKURSER FÖR SKÅDESPELARE

Teater Alliansen

ATT GESTALTA VERKLIGHET PÅ SCEN
workshop i dokumentär teater – med Marcus Lindeen 2-4 mars

SKÅDESPELARE SKRIVER TEATERKRITIK
– med Karin Helander 7, 10, 22 mars

SCENISK SÅNGIMPROVISATION
– med Gregor Bergman 15-17 mars

LÄS MER OCH ANSÖK PÅ WWW.TEATERALLIANSEN.SE/KURSER

Masterprogram i teater på Teaterhögskolan i Malmö

Masterprogrammet är utformat för scenkonstnärer vars ambition är att utveckla sin egen konstnärliga praktik och hitta uttryck för ett utvidgat berättande inom scenkonstfältet.

Sista ansökningsdag. 15 april på Antagning.se
Programmet går att söka från 15 mars.
Se www.thm.lu.se för mer information

För mer information ta kontakt med:
Jörgen Dahlqvist, jorgen.dahlqvist@thm.lu.se
eller Fredrik Haller, Fredrik.haller@thm.lu.se
Tel 040-32 55 94

Teaterhögskolan i Malmö, Lunds Universitet
Besöksadress: Bergsgatan 3, Malmö
Tel (vx): 040-32 55 65
www.thm.lu.se

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

Nu finns fristående kurser att söka inom scenkonst och skådespeleri, t.ex

- **Filmregi, 30 hp**
- **Mötesplats: scenkonst och landskap, 15 hp**
- **Introduktion i skapande av musikdramatiska verk, 7,5 hp**

Fler sökbara kurser hittar du på stdh.se.

Ansökningsperiod
18 februari – 31 mars

STOCKHOLMS DRAMATISKA HÖGSKOLA

prolight+sound

5/4 – 8/4 2016
prolight-sound.com

Let's master it.

Stagery

På avdelningen **Stagery** på Prolight + Sound 2016 står den nya tekniken i centrum. Här visas ett brett utbud av teater- och filmteknik: allt från ljud och ljus till scenteknik och teaterplanering.

På Prolight + Sound presenteras tekniska lösningar som gör underhållning och scenkonst till unika upplevelser. Besök branschens ledande internationella mötesplats och fackmässa.

info@messefrankfurt.se
Tel. 08-660 00 45

messe frankfurt

Förbundsnytt

Ett avtal för att växla karriär

Från och med den 1 januari 2016 är det möjligt för dansare, sångsolister, korister, musikalartister och musiker att ansöka om stöd enligt det nya kollektivavtalet Scenkonstens Omställning och Karriärväxling.

Avtalet som gäller från den 1 januari 2015 har tecknats av Teaterförbundet, Symf och Svensk Scenkonst för att ge stöd till frivillig karriärväxling för vissa konstnärliga yrkesgrupper som är eller har varit anställda på offentligt finansierade scenkonstinstitutioner. Stödet kan innebära både aktivt och ekonomiskt stöd för omställning och karriärväxling.

Ansökan skickas till den nybildade SOKstiftelsen. Verksamheten i stiftelsen kommer att vara igång under senare delen av 2016, men för att ingen ska gå miste om stöd på grund av hur kvalifikationstider räknas erbjuds möjligheten att skicka in ansökan från den 1 januari 2016, även om stödet kan erbjudas först senare.
Den 1 januari 2016 lanserades en första, temporär webbplats med information och ansökningsblanketter: www.sokstiftelsen.se.

Nytt avtal Storyside

Teaterförbundet har för första gången tecknat ett avtal med ett ljudboksföretag, Storyside AB, gällande inläsning av kommersiella ljudböcker. Avtalet reglerar bland annat minimiersättningar till de skådespelare som gör inläsningarna. I avtalet anges tre olika ersättningsnivåer, som sätts utifrån texternas svårighetsgrad.
Avsikten med avtalet är att slå fast minimi-nivåer för ersättningarna, inte att sänka de högre ersättningsnivåer som betalas ut till ljudboksinläsarna.
Under avtalsperioden kan frågan om royalty också tas upp i varje enskilt fall. Om inläsaren får royalty ska det stå med i det skriftliga avtalet. Teaterförbundet har dock yrkat på att royalty alltid ska utgå, och kommer att lyfta frågan på nytt i framtida förhandlingar.

Mentorskap för nyanlända

Teaterförbundet, Riksteatern, Svensk scenkonst och Arbetsförmedlingen Etablering kommer att samarbeta kring yrkesintroduktion i scenkonstbranschen under 2016. Projektet ”Kompetensintegration” riktar sig till konstnärligt yrkesverksamma personer från Mellanöstern.

Projektet ska underlätta för nyanlända professionella kulturarbetare att få kontakt med scenkonstbranschen. Men det ger också scenkonstinstitutionerna möjlighet att bredda mångfalden och kompetensen på arbetsplatserna.

Framöver kommer vi att söka yrkesverksamma mentorer för deltagarna. Kontaktperson på Teaterförbundet är Åse Axberg: ase.axberg@teaterforbundet.se

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

***Verkställande utskott*: Anna Carlson** (skådespelare) ordförande, **Minna Krook** (koreograf), vice ordförande, **Thomas Nording** (scentekniker), **Peter Schildt** (filmregissör), **Theresé Hörnqvist** (producent).

Övriga ledamöter: **Måns Clausen** (skådespelare), **Ulrika Dalenstam** (administratör), **Robert Forsman** (tekniker), **Zofi Nilsson** (scenograf), **Simon Norrthon** (skådespelare), **Daniel Norgren Jensen** (dansare), **Martyna Lisowska** (musikalartist), **Inga Onn** (skådespelare), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Annika Stödberg** (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På **teaterforbundet.se** hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

En dag i jouren

En medlem som arbetar som dansproducent kontaktade medlemsjouren för att få rådgivning om hon hade företrädesrätt till återanställning. Arbetsgivaren hade utlyst två tjänster. Enligt LAS, Lagen om anställningsskydd, har en arbetstagare som sagts upp på grund av arbetsbrist företrädesrätt till återanställning. Detta gäller även arbetstagare som har anställts för begränsad tid.

Ett krav är att man ska ha arbetat hos samma arbetsgivare i sammanlagt tolv månader under de senaste tre åren. Det krävs även att man har tillräckliga kvalifikationer för den nya tjänsten och att man meddelat att man vill göra anspråk på sin företrädesrätt.

Medlemmen uppfyllde dessa krav med råge och efter hjälp med att reda ut detta så kontaktade medlemmen arbetsgivaren. Efter denna kontakt fick medlemmen en av de två utlysta tjänsterna.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation, kontakta Teaterförbundets medlemsjour på 08-441 13 00 eller jour@teaterforbundet.se

Höjning av schablonbelopp till A-kassan

I arbetslöshetsförsäkringen används ett schablonbelopp för att räkna om gage för ett konstnärligt arbete till arbetade timmar. Gaget/lönen för ditt framträdande omvandlas till timmar genom att det divideras med ett schabloniserat timlönebelopp.

Detta höjdes den 1 januari 2016 till 169 kronor (tidigare 165 kronor). Ett höjt schablonbelopp innebär att grunden för din a-kasseersättning ökar.

Mer information om förändringen och hur du ska räkna finns på Unionen a-kassa.

Nytt avtal för Kultur i vården

Ett nytt kollektivavtal har tecknats för Kultur i vården i Stockholms län. Höjningen av lönen är 2,5 procent.

Avtalet gäller dig som medverkar som artist i programkatalogen Kultur i vården som produceras av Stockholms läns landsting genom Kulturförvaltningen.

Avtalet gäller mellan den 1 januari 2016 och 31 december 2016.

Annonsera i Scen&film?
Ring SB-media AB
08- 545 160 63

SÖK STIPENDIUM

TEATERFÖRBUNDETS RÄTTIGHETSBOLAG, TROMB

Teaterförbundets Rättighetsbolag utlyser 20 stipendier à 20 000 kr till utövande konstnärer (skådespelare, dansare, sångare) och till upphovspersoner (regissörer, filmfotografer, koreografer, scenografer, kostymtecknare/kostymdesigner, animatörer).

Stipendier kan sökas av de som under år 2016 är 55 år eller äldre och har medverkat i biograffilmer, tv-dramer eller i radioteater. Stipendierna grundas på upphovsrättsersättningar som inte varit möjliga att fördela individuellt.

SÅ HÄR ANSÖKER DU

Ansökningsblankett finns på **www.teaterforbundet.se** under fliken Upphovsrätt/Rättighetsbolaget/Stipendier. Du kan också beställa en blankett från:

Teaterförbundets Rättighetsbolag, Tromb
Box 12710, 112 94 Stockholm
rattighetsbolaget@teaterforbundet.se
08-441 13 00

Din ansökan ska vara Rättighetsbolaget tillhanda senast onsdag den 6 april 2016.

Rättighetsbolaget
/ Teaterförbundets upphovsrätts-tjänst, Tromb

STIPENDIER TILL BIBU

VILL DU DELTA I BIBU I HELSINGBORG DEN 18-21 MAJ 2016?

Teaterförbundet delar ut 20 stipendier à 2500 kr för deltagande i Bibu, en festival med scenkonst för barn och unga i fokus. Stipendiet kan sökas av dig som är aktiv medlem i Teaterförbundet, och som inte kan finansiera ditt deltagande på annat vis.

SÅ HÄR SÖKER DU STIPENDIET

- Mejla ditt namn och dina kontaktuppgifter till **tf.medlemsinfo@teaterforbundet.se**
- Skriv ”Bibu” i ärenderaden.
- Sista ansökningsdatum är **24 februari 2016**
- Stipendierna lottas ut bland ansökningarna

Du kan få besked om du får stipendiet eller inte innan du anmäler dig till Bibu, men stipendiet betalas ut först efter du har anmält dig. Glöm inte att ta en kopia på anmälan till oss!

Kalendarium

15 feb **Motioner till Förbundsmötet**
Sista datum för Teaterförbundets avdelningar att skicka in motioner inför förbundsmötet i maj.

16 feb **Master Class med Giséla Vienna**
Två dagars workshop för dansare i Stockholm (Dansalliansen och MDT)

22 feb **Be-Longing**
– från solo till gruppimprovisation med Emma Rozgoni och Noam Carmeli. För skådespelare. (Teateralliansen)

25 feb **CinemAfrica Film Festival**
Stockholm 25–28 februari.

27 feb **Kvalitet i konstnärliga processer**
med inriktning på barn och unga med Anna Berg. Nio träffar under våren i Göteborg (Kulturakademin Trappan)

02 mar **Att gestalta verklighet på scen**
Tre dagars workshop i dokumentär teater med Marcus Lindeen. (Teateralliansen)

03 mar **Stockholms feministiska filmfestival**
Fyra dagar med film skapad av kvinnor och som för fram kvinnors berättelser.

07 mar **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för scen och film)

07 mar **Gaga, Flowork och kontaktimprovisation**
med Emma Rozgoni och Noam Carmeli i Malmö (Danscentrum Syd)

07 mar **Skådespelare skriver teaterkritik**
med Karin Helander: Teaterkritiker fattar ju ingen ting! (Teateralliansen)

07 mar **Tempo Dokumentärfestival**
Den 17e upplagan av Tempo Dokumentärfestival fokuserar på temat makt. 7–13 mars i Stockholm.

09 mar **Subcase – Subtopia Circus Fair**
Årlig nordisk cirkusfestival i Botkyrka

13 mar **Satellit Scen**
Dansfestival och scen för barn och unga i Göteborg 13–17 mars.

14 mar **BUFF – barn och ungdomsfilmfestival**
En mötesplats för finansiärer, distributörer, filmköpare, manusförfattare, regissörer, producenter och filmpedagoger. Malmö 14–19 mars.

15 mar **Scenisk sångimprovisation**
med Gregor Bergman. Tre dagars workshop i Stockholm (Teateralliansen).

27 mar **Världsteaterdagen**

29 mar **Gaga, Flowork och kontaktimprovisation**
med Emma Rozgoni och Noam Carmeli i Stockholm (Danscentrum Stockholm)

04 apr **Förbundsstyrelsemöte**

Guldbaggarna 2016

I januari delades baggarna ut. Sett ur ett genusperspektiv var fördelningen rätt traditionell, särskilt för de som jobbar bakom kameran. Samtidigt lyfts flera unga fram på duken. Roligt var att en kvinnlig filmfotograf var nominerad för första gången, även om en manlig vann. För första gången sedan de nya baggarna infördes vann ett team baggen för mask/smink varav en är en man, även detta för första gången någonsin. Vi gratulerar alla utvalda! Och inser samtidigt att Teaterförbundet fortsatt har en del att jobba med utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Efterskalv
Bästa film Producenter: Madeleine Ekman & Mariusz Wlodarski
Bästa regi Magnus von Horn
Bästa manliga biroll Mats Blomgren

Flocken
Bästa foto Gösta Reiland
Bästa kvinnliga biroll Eva Melander
Bästa originalmusik Lisa Holmqvist

Kung Fury
Bästa kortfilm
David Sandberg

LasseMajas detektivbyrå – Stella Nostra
Bästa visuella effekter Torbjörn Olsson, Fredrik Pihl, Robert Södergren och Joel Sundberg

Leviatan
Bästa utländska film
Regi: Andrej Zvjagintsev

Gullspira
Barnfilmskolan och Linda Sternö, Kalle Boman, Martin Sjögren och Klara Björk

En man som heter Ove
Bästa manliga huvudroll Rolf Lassgård
Bästa mask/smink Eva von Bahr och Love Larson
Biopublikens pris Producenter: Annica Bellander och Niklas Wikström Nicastro

Jönssonligan
Bästa ljud/ljuddesign
Andreas Franck

Förvaret
Bästa dokumentärfilm
av Anna Persson och Shaon Chakraborty

Tjuvheder
Bästa manuskript Peter Grönlund
Bästa kvinnliga huvudroll Malin Levanon
Bästa klipp Kristofer Nordin
Bästa scenografi Kajsa Severin
Bästa kostym Mia Andersson

Hedersguldbaggen
Birgitta Andersson

Årets nykomling Bianca Kronlöf för sina insatser i Svenskjävel